

Qur'an
həqiqətləri
Əhli-Beyt (ə)
nurunda

Tərtib:
Ümid Münib

Qur'an həqiqətləri
Əhli-Beyt (ə) nurunda

Tərtib: Ümid Münib

Bismillah

Allahummə salli alə Muhəmmədin və ali
Muhəmməd və əccil fəracəhum vəl'ən
ə'daəhum

Tövhid haqqında nazil olan ayələr

1. Nəcm - 42

Süleyman b. Xalid, Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam) belə rəvayət etmişdir: «Azzə və Cəllə olan Allah: «Şübhəsiz ki, son dönüş Rəbbinədir» (Nəcm /42) buyurmuşdur.Söhbət gəlib Allaha çatanda, orada dayanın, o tərəfə keçməyin».

2. Ənam - 103

Əbu Həşim əl - Cəfəri belə rəvayət etmişdir: Əbu Cəfərə (Məhəmməd Baqir əleyhissalam) dedim: ««Gözlər Onu görə bilmir.Halbuki O, gözləri görür» (Ənam /103) ayəsinin mənası nədir?» Buyurdu: «Ey Əbu Həşim! Qəlblərin görməsi, gözlərin görməsindən daha həssasdır.Sən zehni təsəvvürünlə Sindi, Hindistanı və gedə bilmədiyini daha bir çox ölkələri dərk edib təsəvvür edə bilərsən.Ancaq onları gözlərinlə görə bilməzsən.Buna baxmayaraq, ürəklərin təsəvvür dairəsi Allahı dərk edə bilməz.O ki qaldı gözlərin görməsi!»

3. Ta-Ha - 5

Əbdürrəhman b. Həccac belə rəvayət etmişdir: Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Ər - Rəhman ərşdə qərar tutmuşdur» ayəsi haqqında soruşdum.Buyurdu ki: «Hər şeyə qarşı bərabər qərar tutmuşdur.Bir şey, başqa bir şeyə görə Ona daha yaxın deyildir.Uzaq bir şey Ona uzaq və yaxın bir şey Ona yaxın olmaz.Ona görə hər şey bərabərdir».

4. Bəqərə - 255

Fudayl b. Yəsər belə rəvayət etmişdir: Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «...Kürsüsü göyləri, yeri tutur» (Bəqərə /255) ayəsinin mənasını soruşdum.Buyurdu ki: «Ey Fudayl! Hər şey kürsünün içindədir.Göylər, yer və hər şey kürsünün içindədir».

5. Hud - 7

Davud ər - Raqqi belə rəvayət etmişdir: Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Onun ərşi su üzərində idi». (Hud /7) ayəsinin mənasını soruşdum.Buyurdu: «Bu barədə nə deyirlər?» Dedim: «Allahın ərşi suyun üzərində, Allah da ərşin üzərində idi» deyirlər.Dedi ki: «Yalan deyirlər.Belə bir iddianı ortaya atan kəs, Allahı daşıyan bir varlıq vəziyyətinə gətirmiş, Onu yaradılmışlar kimi vəsf etmiş və Onu daşıyan şeyin Ondan güclü olduğunu lazım saymışdır». Dedim: «O zaman mənə bu ayəni açıqla». Buyurdu: «Yer, göylər, cinlər, insanlar, günəş və ya ay olmadan Allah, dinini və elmini suya yüklədi.Varlıqları yaratmaq istəyəndə, onları qarşısına səpib belə dedi: «Rəbbiniz kimdir? İlk əvvəl Rəsulullah (s.ə.ə.s), Əmirul - möminin (Əli ibn Əbu Talib əleyhissalam) və imamlar (ə) danışdılar və Sən bizim Rəbbimizsən» dedilər.Buna görə Allah, elmi və dini onlara yüklədi, sonra mələklərə belə dedi: «Bunlar Mənim dinimin və elmimin daşıyıcılarıdır.Yaradılmışlar içində mənim inanılan qullarımdır, onlar məsuliyyət daşıyırlar.

6. Bəqərə - 15

İbn Babuvayh (Şeyx Səduq) nəql edir: Muhəmməd ibn İbrahim ibn Əhməd ibn Yunis əl-Muazi bizə Əhməd ibn

Muhəmməd ibn Səid əl-Kufi əl-Həmədanidən, o Əli ibn əl-Həsən ibn Fəzzaldan, o isə atasından, o da Rizadan (İmam Riza əleyhis-salam) belə nəql etdi:

Ondan (İmamdan) Allah-Təalanın "Allah onlara istehza edər" (Bəqərə /15) kəlamı barəsində soruşdum. İmam (ə) buyurdu:

"Həqiqətən, Allah Təbarəkə və Təala (heç kəsə) istehza etməz. Lakin O, onları etdikləri istehzanın cəzası ilə cəzalandırır."

7. Sad -75

İbn Babaveyh (Şeyx Səduq) dedi: Əli ibn Əhməd ibn Məhəmməd ibn İmran əd-Dəqqaq (Allah ona rəhmət eləsin) mənə rəvayət etdi, o dedi: Məhəmməd ibn Əbi Əbdüllah əl-Kufi rəvayət etdi, o dedi: Məhəmməd ibn İsmayıl rəvayət etdi, o dedi: Hüseyn ibn əl-Həsən rəvayət etdi, o dedi: Bəkr Əbu Əbdüllah əl-Bərqidən, o Əbdüllah ibn Bəhrdən, o Əbu Əyyub əl-Xəzzazdan, o da Məhəmməd ibn Müslimdən rəvayət edir ki, o dedi:

İmam Baqirdən (əleyhis-salam) Uca Allahın: «Ey İblis! İki əlimlə yaratdığımıza səcdə etməyə sənə nə mane oldu?» (Sad /75) buyuruğu haqqında soruşdum. İmam buyurdu: «Ərəb kəlamında "əl" (yad) güc, qüvvət və nemət mənalарına gəlir. Allah buyurmuşdur: "Qüvvət sahibi olan bəndəmiz Davudu xatırla!" (Sad /17) [burada "əyd" sözü qüvvət deməkdir]. Həmçinin buyurmuşdur: "Göyü biz böyük bir qüvvə ilə ("bi-əydin") qurduq və Biz onu genişləndirməkdəyik" (Zariyat /47) — yəni qüvvətlə. Yenə buyurmuşdur: "Və onları Öz tərəfindən bir ruhla dəstəklədi ("əyyadəhum")" (Mücədilə /22) — yəni onlara qüvvət verdi. Həmçinin ərəbcə "filankəsin mənim üzərimdə ağ əli (yada) var" deyilir ki, bu da nemət deməkdir.»

İmam Əli (ə) haqqında nazil olan ayələr

1. Maidə - 3

İbrahim ibn Muhəmməd ibn İshaq Əttar nəql edərək deyir: “İmam Sadiq (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Bu gün dininizi sizin üçün kamilləşdirdim, sizə Öz nemətimi tamamladım” (Maidə /3) ayəsinin təfsiri barəsində belə buyurdu: “(Bu ayə) Əlinin (ə) barəsində nazil olmuşdur”.

2. Maidə - 55

Əli ibn Muhəmməd ibn Əbbad Xəsəmi İmam Sadiqdən (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Həqiqətən, sizin başçınız və işlərinizin ixtiyar sahibi yalnız Allah, Onun peyğəmbəri və iman gətirənlər – namaz qılıb rüku halında zəkat verən kəslərdir” (Maidə /55) ayəsinin təfsiri haqda belə nəql etmişdir: “(Bu ayə) Əli ibn Əbu Talibin (ə) barəsindədir”.

3. Ənam - 82

Əban ibn Təğlib nəql edərək deyir: “İmam Baqirdən (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “İman gətirib imanlarını zülmə qarışdırmayanlar üçün əmin-amanlıq var və onlar hidayət olunmuşlardır” (Ənam /82) ayəsinin təfsiri haqda soruşdum. İmam (ə) belə buyurdu: “Ey Əban, siz deyirsiniz ki, o, Allaha şərikin qoşmaqdır. Biz isə deyirik ki, bu ayə Möminlərin əmiri Əli ibn Əbu Talibin (ə) barəsində nazil olmuşdur, çünki

o, bir göz qırpımında belə, Allaha şəriq qoşmamış, Lat və Üzzaya ibadət etməmiş və Peyğəmbərlə (s) birgə üzü qibləyə namaz qılan ilk kəs olmuşdur. O, Peyğəmbəri (s) ilk təsdiq edən kəs olduğu üçün bu ayə onun barəsində nazil olmuşdur”.

4. Bəqərə - 40

Səmaə, Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Mənə verdiyiniz sözü yerinə yetirin». (Bəqərə /40) Əlinin qəyyumluğu ilə əlaqədar olaraq mənə verdiyiniz sözü yerinə yetirin.«Ki, mən də sizə verdim əhdimə əməl edirəm». (Bəqərə /40) Sizə cənnəti verirəm».

5. Əraf - 172

Cabir Cufi nəql edərək deyir: “İmam Baqirdən (ə) soruşdum: “Əli (ə) nə zaman “Möminlərin əmiri” adlandırıldı?” İmam (ə) soruşdu: “Məgər Quran oxumursan?” Dedim: “Əlbəttə, oxuyuram”. İmam (ə) buyurdu: “O zaman oxu”. Soruşdum: “Nəyi oxuyum?” İmam (ə) buyurdu: “Oxu: “O zaman sənin Rəbbin Adəm övladlarından – onların bellərindən övladlarını çıxartdı və onları özlərinə şahid tutdu ki: “Mən sizin Rəbbiniz deyiləmmi?” (Əraf /172) Sonra buyurdu: “Daha sonra onları nəyə şahid tutdu? “Muhəmməd Mənim rəsulumdur, Əli möminlərin əmiridir”. Ey Cabir, elə buradan da Əli (ə) “Möminlərin əmiri” adlandırıldı”.

6. Şura - 53

Abdullah ibn Amir bizə Əbu Abdullah əl-Bərqidən, o da Hüseyn ibn Osmandan, o da Muhəmməd ibn Füzeyldən, o da Əbu Hənzə Somalidən İmam Əbu Cəfər Muhəmməd Baqirin (ə) Uca Allahın “O Allahın yoluna

ki, göylərdə və yerdə nə varsa (hamısı) Onundur” (Şura /53) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Yəni Əlinin (ə) yoluna. Belə ki, Allah Əlini səmələlərdə və Yerdə olan şeylərə xəzinədar qərar vermiş və hər bir şeyi ona əmanət etmişdir. “Bil ki, bütün işlər axırda Allaha qayıdacaqdır!”

7. Haqqə - 12

Əhməd ibn Muhəmməd bizə Musadan, o da Həsən ibn Musadan, o da Əli ibn Həsəndən, o da Əbdürrəhman ibn Kəsirdən “Uca Allahın “...yadda saxlayan qulaq bunu eşidib yadda saxlasın!” (Haqqə /12) ayəsi barədə İmam Əbu Abdullah Sadiq (ə) belə buyurdu: “Əmirəl-möminin Əlinin (ə) qulağı olmuş və olacaqları yadda saxlamışdır”.

8. Rəhman - 1-4

İbrahim ibn Haşim bizə Əli ibn Məbəddən, o da Hüseyin ibn Xaliddən nəql edir: “İmam Əbul-Həsən Rzadan (ə) Uca Allahın “Rəhman, Quranı öyrətdi” (Rəhman /1, 2) ayəsi barədə soruşdum, buyurdu: “Uca Allah Quranı öyrətdi”. Dedim: “Bəs “İnsanı yaratdı, ona danışmağı (bəyanı) öyrətdi” (Rəhman /3, 4) sözü?” Buyurdu: “Bu (insan), Əmirəl-möminindir (ə). Ona insanların ehtiyac duyacaqları hər bir şeyin açıqlamasını öyrətdi”.

9. Nisa - 59

Əli ibn Muhəmməd ibn Ömər Zühri nəql edərək deyir: “İmam Baqir (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Allaha itaət edin, Onun peyğəmbərinə və öz əmr sahiblərinizə tabe olun” (Nisa /59) ayəsinin təfsiri barəsində belə buyurdu: “Bu ayə Əli ibn Əbu Talibin (ə)

barəsində nazil olmuşdur”. Dedim: “Camaat belə deyir: “Allaha Öz kitabında Əlinin və onun Əhli-Beytinin adlarını çəkməyə nə mane olmuşdur?” İmam (ə) buyurdu: “Bu zaman onlara deyin ki, Allah-taala Öz peyğəmbərinə namazı nazil etdi və onun üç və ya dörd rəkətdən ibarət olduğunu buyurmadı. Allah rəsulu (s) özü bunu onlara izah etdi. Həmçinin Allah-taala onlara Həcci nazil etdi və (Kəbə) ətrafında yeddi dəfə təvaf etməyi buyurmadı. Bunu da onlara Allah rəsulu (s) özü izah etdi. Həmçinin Allahtaala bu ayəni nazil etdi: “Allaha itaət edin, Onun peyğəmbərinə və öz əmr sahiblərinizə tabe olun”. Allah rəsulu (s) bunun Əli ibn Əbu Talib (ə), Həsən (ə) və Hüseyin (ə) barəsində nazil olduğunu buyurdu. Həmçinin Allah rəsulu (s) Əlinin (ə) barəsində belə buyurdu: “Mən kimin mövlasıyamsa, Əli də onun mövlasıdır. Həmçinin buyurdu: “Sizə Allahın kitabını və Əhli-Beytimi vəsiyyə (tövsiyə) edirəm. Allahdan istədim ki, Qiyamət günü bunların hər ikisi (Quran və Əhli-Beyt) hovuzun ətrafında mənə qovuşana qədər birbirilərindən ayrılmasın. Allah da bu istəyimi mənə əta etdi. Odur ki, onlara bir şey öyrətməyə çalışmayın, onlar sizdən daha elmlidirlər. Onlar heç zaman sizi hidayət qapısından çıxarıb zəlalət qapısına yönəltməyəcəklər”. Əgər Allah rəsulu (s) (əmr sahiblərinin kimliyini) bəyan etməsəydi, o zaman Ali-Abbas, Ali-Əqil, Ali-Filan və Ali-Filan bunu özləri üçün iddia edəcəkdilər. Lakin Allah-taala Öz kitabında bu ayəni nazil etdi: “Allah (xüsusi yaradılış iradəsi ilə) siz - Əhli-Beytdən (əqidə, əxlaq və əməllərdə) hər cür pisliliyi təmizləmək və sizi paklığın – bütün cəhətlərində - pak etmək istəyir”. Bu ayənin təvili Əli ibn Əbu Talib (ə), Fatimə (ə), Həsən (ə) və Hüseyin (ə) oldular. Belə ki, Allah rəsulu (s) Ümmü-Sələmənin evində Əlinin (ə), Fatimənin (ə), Həsən (ə) və Hüseyin (ə) əlindən tutub, onları öz əbasının altına daxil etdi və belə dedi: “Ey

Allahım! Hər bir peyğəmbərin (özündən sonra qoyub getdiyi) ağır əmanəti və Əhli-Beyti var. Bunlar da mənim ağır əmanətim və ƏhliBeytimdir”. Bu zaman Ümmü-Sələmə soruşdu: “Məgər mən sənin Əhli-Beytindən deyiləm?” Allah rəsulu (s) buyurdu: “Sən xeyir üzərindəsən, lakin mənim ağır əmanətim və Əhli-Beytim bunlardır”. Allah rəsulu (s) ölməzdən əvvəl öz tərəfindən çoxlu bəyan və açıqlamaya, habelə əlindən tutaraq bəyan etdiyinə görə ondan sonra Əli ibn Əbu Talib (ə) bu məqama başqalarından daha çox layiqdir”.

10. Yunus - 15

Əbu Hənzə nəql edərək deyir: “İmam Baqirdən (ə) Allahın QuraniKərimdə nazil etdiyi “Bundan başqa bir Quran gətir, ya onu dəyişdir” (Yunus /15) ayəsinin təfsiri barəsində soruşdum. İmam (ə) belə buyurdu: “Bu, Allah düşmənlərinin Allah rəsulunun (s) arxasınca dedikləri sözlərdir. Onlar elə zənn edirdilər ki, Allah onların “Kaş ki, Əlidən başqasını imam təyin edərdi və ya onun yerinə başqasını əvəz edərdi” - söylədiklərini eşitmir. Allah da onların sözlərinə belə cavab verməyi əmr etdi: “De: “Onu özbaşına dəyişmək mənə yaraşmaz və mənim (buna) haqqım və qüdrətim yoxdur”. Yəni Möminlərin əmiri Əli ibn Əbu Talibi (ə). “Mən yalnız mənə vəhy edilən şeyə tabe oluram”. Yəni Rəbbim tərəfindən Əlinin barəsində nazil olana. Bu da Allahın Qurani-Kərimdə buyurduğudur: “Bundan başqa bir Quran gətir, ya onu dəyişdir”.

11. Kəhf - 37

Əhməd ibn Muhəmməd bizə Əli ibn Həkəmdən, o da Rəbi` ibn Muhəmməd əl-Muslidən, o da Abdullaha ibn

Süleymandan İmam Əbu Abdullah Sadiqin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Əmirəl-möminin Əlini (ə) paltarının yaxasından tutub çölə çıxardıqlarında o, Peyğəmbərin (s) qəbrinin yanında dayanıb dedi: “Ey anam oğlu! Bu tayfa məni zəif bilib az qaldı ki, öldürə”. (“əl-Əraf” surəsinin 150-ci ayəsinə işarədir.)

Peyğəmbərin (s) qəbrindən Yaşlı səhabəyə tərəf bir əl çıxdı. Bunun Peyğəmbərin (s) əli, eşidilən səsin də onun səsi olduğunu anladılar. Həmin səs deyirdi: “Əvvəlcə səni torpaqdan, sonra bir qətrə sudan (mənidən) yaratmış, daha sonra səni adam şəklinə (insan qiyyəsinə) salmış Allahı inkarmı edirsən?” (Kəhf /37)

12. İsrə - 41

Cabir Cufi nəql edərək deyir: “İmam Baqir (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Həqiqətən, Biz bu Quranda onların xatırlamaları və öyüd-nəsihət almaları üçün müxtəlif açıqlamalar gətirdik” (İsrə /41) ayəsinin təfsiri haqda belə buyurdu: “Yəni hər bir ayədə Əlini (ə) xatırladıq. Onlar isə Əlinin (ə) vilayətini qəbul etmədilər. Bu da onlarda nifrət və uzaqlaşmaqdan başqa bir şey artırmır”.

13. Zumər - 65

Cəfər ibn Muhəmməd Fəzari nəql edərək deyir: “İmam Baqir (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Əgər şərik qoşsan, xeyir əməllərin batil və puç olacaq” (Zumər /65) ayəsinin təfsiri haqda belə buyurdu: “Yəni əgər Əlinin vilayətinə şərik qoşsan, əməllərin puç olacaq”.

14. Fəth - 25

Muhəmməd ibn Abdullah Mehran nəql edərək deyir: “İmam Sadiqlə (ə) birgə İmam Hüseyni (ə) ziyarət etmək qərarına gəldik. Elə ki, yola düşdük, əynində gözəl libas olan bir qoca kişi qarşımı kəsib soruşdu: “Nə üçün Möminlərin əmiri (ə) filankəs və filankəslə savaşımadı?” İmam (ə) buyurdu: “Allahın kitabındakı ayəsinə görə”. Qoca soruşdu: “O hansı ayədir?” İmam (ə) buyurdu: “Əgər onlar ayrı olsaydılar, onların küfr edənlərinə ağırlı bir əzab verərdik”. (Fəth /25) Möminlərin əmiri (ə) bilirdi ki, münafıqların sülbündən mömin bir dəstə çıxacaq. Buna görə də, onlara qarşı savaşımadı və onları əsir götürmədi”. Ravi deyir: “Qoca birdən yoxa çıxdı və onu görə bilmədim”.

15. Nəbə - 38

Əbu Carud nəql edərək deyir: “İmam Baqir (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Ruhun və mələklərin səf-səf duracağı gün Rəhmanın izn verdiyi kəslərdən başqa heç kəs danışmayacaq, (danışsa da yalnız) doğru danışacaq” (Nəbə /38) ayəsinin təfsiri haqda belə buyurdu: “Qiyamət günü yetişdikdə Əli ibn Əbu Talibin (ə) vilayətini iqrar edən kəslər istisna olmaqla, bəndələrin qəlblərindən “La ilahə illəllah” kəlməsi unudular. Bu da Allahın Qurani-Kərimdə buyurduğuudur: “Rəhmanın izn verdiyi kəslərdən başqa”. Yəni Əlinin (ə) vilayətində olan kəslərdən başqa. Onlar həmin o kəslərdirlər ki, onlara “Lə ilahə illəllah” kəlməsini söyləməyə izn veriləcək”.

16. Qaləm - 1-6

Əbu Əyyub Ənsaridən belə nəql edilmişdir: “Elə ki, Allah rəsulu (s) Əli ibn Əbu Talibin (ə) əlindən tutub yuxarı qaldırdı və “Mən kimin mövlasıyamsa, Əli də

onun mövlasıdır” - deyə buyurdu, camaatdan biri belə dedi: “Bu insan əmisi oğlu barəsində dəliliyə düçar olub”. Allah da bu ayəni nazil etdi: “Tezliklə sən də görəcəksən və onlar da görəcəklər ki, sizdən hansı biri dəliliyə düçar olub”. (Qaləm /1-6)

17. Mulk - 27

Cəfər ibn Muhəmməd Fəzari nəql edərək deyir: “İmam Sadiq (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Beləliklə, onu yaxından görəndə kafirlərin üzləri çirkin və eybəcər hala düşər və deyərlər: “Bu, sizin istədiyiniz şeydir” (Mulk /27) ayəsinin təfsiri haqda belə buyurdu: “Qiyamət günü Möminlərin əmirinin (ə) surətini gördüklərində kafirlərin üzləri çirkin və eybəcər hala düşər və deyərlər: “Bu, sizin istədiyiniz şeydir”.

18. Həşr - 20

Əbu Səid Xudri nəql edərək deyir: “Allah rəsulu (s) bu ayəni tilavət etdi: “Əsla cəhənnəm əhli ilə cənnət əhli bir deyil. Cənnət əhli nicat tapan və səadətə yetişənlərdir”. (Həşr /20) Sonra belə buyurdu: “Cənnət əhli mənə itaət edən və məndən sonra Əlinin vilayətinə təslim olan kəsidir. Cəhənnəm əhli isə beyətini və əhdini pozan, məndən sonra Əliyə qarşı savaşıyan kəsidir. Bilin ki, Əli mənim bir parçamdır. Kim ona qarşı savaşırsa, mənə qarşı savaşar”.

19. Vəqiə - 7-14

Salman Farsidən belə nəql edilmişdir: “Allah rəsulu (s) vəfat etdiyi xəstəliyində olarkən onun hüzuruna daxil oldum və qarşısında əyləşdim. Bu zaman Fatimeyi Zəhra (ə) içəri daxil oldu, onun bu halını görüb

qəhərləndi və göz yaşları yanaqlarına süzüldü. Allah rəsulu (s) onu görən kimi soruşdu: “Qızım, nə üçün ağlayırsan?” Fatimə (ə) dedi: “Axı səni belə zəif halda görüb nə üçün də ağlamayım?! Səndən sonra biz nə edəcəyik, ey Allahın rəsulu?” Allah rəsulu (s) buyurdu: “Sən də peyğəmbərlərdən olmuş ata-babaların və onların zövcələri olmuş ana-nənələrin kimi Allaha təvəkkül və səbr et. Ey Fatimə! Məgər Allah-taalanın sənin atanı seçdiyini, onu peyğəmbər seçdiyini və rəsul olaraq göndərdiyini, sonra Əlini seçdiyini, səni onunla evləndirdiyini və onu canişin qərar verdiyini bilmirsənmi?! Atandan sonra müsəlmanlar üzərində ən böyük haqqı olan, onlar arasında ilk müsəlman olan və daha çox təhlükədə olan, onlar arasında daha gözəl əxlaqa sahib olan və Allah yolunda daha sərt olan, onlar arasında qəzəbinə daha çox hakim olan və daha şücaətli qəlbə sahib olan, onlar arasında daha sabitqədəm və həyəcanlı halda nəfsinə daha çox hakim olan və onlar arasında daha əliaçıq olan odur”. Fatimeyi Zəhra (ə) buna çox sevindi. Allah rəsulu (s) soruşdu: “Qızım, (de görüm) səni sevindirə bildimmi?” Fatimə (ə) dedi: “Bəli, ey Allahın rəsulu! Sən məni sevindirdin və kədərləndirdin”. Allah rəsulu (s) buyurdu: “Dünya işləri belədir, həm sevindirir, həm də kədərləndirir”. Daha sonra soruşdu: “Sənə ərinin xeyirindən yenə də danışmağımı istəyirsənmi?” Fatimə (ə) dedi: “Əlbəttə, ey Allahın rəsulu!” Allah rəsulu (s) buyurdu: “Həqiqətən də, Əli Allaha ilk iman gətirən kəsdir. O, Allah rəsulunun əmisi oğlu, peyğəmbər qardaşı, Allah rəsulunun canişini və onun qızının əridir. Onun iki oğlu Allah rəsulunun nəvələridirlər. Onun əmisi şəhidlərin ağası Allah rəsulunun əmisidir. Onun qardaşı Cənnətdə pərvaz edəcək Cəfər Allah rəsulunun əmisi oğludur. İsanın arxasında namaz qılacağı Mehdi səndən və ondandır. Bütün bu xislətlər nə ondan əvvəl, nə də

ondan sonra heç kimə verilməmişdir. Qızım, (de görüm) səni sevindirə bildimmi?” Fatimə (ə) dedi: “Bəli, ey Allahın rəsulu!” Allah rəsulu (s) soruşdu: “Sənə ərinin xeyirindən yenə də danışmağımı istəyirsənmi?” Fatimə (ə) dedi: “Əlbəttə!” Allah rəsulu (s) buyurdu: “Həqiqətən, Allah-taala məxluqatı iki qismdə yaratmış, məni və ərimi onların ən xeyirli qismindən qərar vermişdir. Bu da Allahın Qurani-Kərimdə buyurduğu: “Sağ tərəf əhli! Nədir sağ tərəf əhli?” Sonra bu ikini üç etdi, məni və ərimi bu üç qismə ən xeyirli üçdə birindən qərar verdi. Bu da Allahın Qurani-Kərimdə buyurduğu: “Öncül qabaqcıllar! Onlar yaxın olanlardır. Nemət dolu Cənnət və bağlarda olacaqlar”. (Vaqiə /7-14)

20. Bəqərə - 38

Cabir belə rəvayət edir: “İmam Əbu Cəfər Baqirdən (ə) Qurandakı “Mənim tərəfimdən sizə bir hidayət gəldiyi zaman Mənim hidayətimə tabe olanlara heç bir qorxu yoxdur və onlar (Qiyamətdə) qəmgin olmazlar” (Bəqərə /38) ayəsinin təfsiri barədə soruşdum, belə buyurdu: “Onun təfsiri budur ki, ayədəki hidayət Əlidir (ə). Allah-taala onun barəsində belə buyurur: “Mənim hidayətimə tabe olanlara heç bir qorxu yoxdur və onlar (Qiyamətdə) qəmgin olmazlar”.

21. Bəqərə - 81

Əbu Həmzə, Əbu Cəfər (Məhəmməd Baqir əleyhissalam) və ya Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Xeyr. Pis əməllər qazanan və günahları özlərini bürümüş kəslər» (Bəqərə /81) ayəsinin mənası ilə əlaqədar bu açıqlamanı rəvayət etmişdir: «Əmirul-möminin (ə)-in imamlığını inkar edərsə: «Bax, o kəslər cəhənnəmlikdir. Orada əbədi qalacaqlar». (Bəqərə /81)

22. **Zumər - 65,66**

Hakəm b. Buhlul, bir adamdan, o da Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Şübhəsiz ki, sənə və səndən əvvəlkilərə belə vəhy olunmuşdur: «Allaha şirk qoşsan, sənin əməlin puç olacaqdır»» (Zumər /65) ayəsinin mənası ilə əlaqədar olaraq bu açıqlamanı rəvayət etmişdir: «Xeyr. Sən ancaq Allaha ibadət et və şükr edənlərdən ol!» (Zumər /66) Yəni Allaha itaət edərək qulluq et, qardaşın və əmin oğlu sənə arxadır deyə, Allaha şükr et».

23. **Əraf - 44**

Əhməd b. Ömər əl - Həllal belə rəvayət etmişdir: Əbul - Həsən (ə)dən: «Aralarında bir haray salan, Allahın lənəti zalımların üzərinə olsun! deyə haray saldı» (Əraf /44) ayəsinin mənasını soruşdum.Buyurdu ki: «Buradakı haray salanda məqsəd Əmirul-möminindir».

24. **Hicr - 41**

Hişam b. Hakəm, Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam) belə rəvayət etmişdir: «Bu, mənə doğru ən düz yoldur». (Hicr /41) (İmam ayənin əslini bu şəkildə oxumuşdur:) «Həzə sıratu (aliyyin) mustəqim».

25. **Kəhf - 44**

Əbdürrəhman b. Kəsir belə rəvayət etmişdir: Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Burada kömək və dostluq haqq olan Allaha məxsusdur» (Kəhf /44) ayəsinin mənasını soruşdum.Buyurdu ki: «Məqsəd

Əlinin qəyyumluğudur».

26. Həcc - 19

Əbu Həmzə, Əbu Cəfərdən (Məhəmməd Baqir əleyhissalam) belə rəvayət etmişdir: «Bunlar Rəbləri dərgahında mübahisə edən düşməndir.İnkar edənlər üçün (Əlinin qəyyumluğunu) oddan bir paltar biçiləcəkdir». (Həcc /19)

27. Məaric - 1,2

Əbu Bəsir, Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam belə rəvayət etmişdir: «Birisi üz verəcək o əzab barəsində soruşdu. (Əlinin qəyyumluğunu) Bu əzab kafirlər üçündür.Bu əzabı dəf edən olmaz». (Məaric /1,2) Bu ayəni, Allaha and içirəm ki Cəbrail, Muhəmməd(s.ə.ə.s)ə bu şəkildə nazil etmişdir»

28. Səba - 46

Əbu Həmzə belə rəvayət etmişdir: Əbu Cəfərdən (Məhəmməd Baqir əleyhissalam): «Dedi ki: «Sizə tək bir nəsihət verəcəyəm»» (Səba /46) ayəsini soruşdum.Buyurdu ki: «Sizə Əli (ə)nin qəyyumluğu ilə öyüd verəcəyəm ki, o yeganədir və Allah Təala onun haqqında belə buyurmuşdur: «Dedi ki: «Sizə tək bir nəsihət verəcəyəm»» (Səba /46)

29. Cinn - 16

Yunus b. Yaqub özünə rəvayət edən bir nəfərdən, o Əbu Cəfərdən (Məhəmməd Baqir əleyhissalam): Azzə və Cəllə olan Allahın «Əgər doğru yolda getsəydilər, biz onlara bol - bol su içirərdik» (Cinn /16) ayəsi haqqında

«Ürəklərinə imanı içirirdik.Doğru yol isə, Əli b. Əbu Talib və onun vəsiyyətinə yerinə yetirənlərin qəyyumluğudur» buyurmuşdur.

30. Bəqərə - 23

Cabir belə rəvayət etmişdir: Cəbrail (ə) aşağıdakı ayəni bu şəkildə endirmişdir: «Qulumuza (Əli haqqında) endirdiyimizdən şübhələnirsinizsə, ona oxşar bir surə gətirin». (Bəqərə /23)

31. Zuxruf - 43

Əs - Somali, Əbu Cəfərdən (Məhəmməd Baqir əleyhissəlam) belə rəvayət etmişdir: Allah, Nəbi (s.ə.ə.s)sinə belə vəhy etdi: «Sənə vəhy ediləndən yapış! Həqiqətən, sən doğru yoldasan». (Zuxruf /43) «Sən Əlinin qəyyumluğu altındasan və Əli də doğru yolun elə özüdür».

32. Yusif - 65

Əhməd b. Ömər belə rəvayət etmişdir: Əbul - Həsəndən (Əli b. Musa əleyhissəlam) soruşdum: «Əli (ə)yə niyə Əmirul - möminin adı verilmişdir?» Buyurdu ki: «Çünki o, möminlərə elm daddır.Yoxsa sən bunu Allahın kitabında eşitmədinmi? «Biz ailəmizi ərzaqla təmin edərik». (Yusif /65) Digər bir rəvayətdə isə belə demişdir: «Çünki möminlərin qidası onun yanındadır.O, möminlərə elm yedirir».

33. Maun - 1

Muhəmməd ibn Abbas isnadla İmam Rzadan (ə), o, atasından o da babasından "Dini yalan hesab edəni

gördünmü?" (Maun /1) ayəsi barədə belə nəql edir: Möminlərin əmiri Əlinin (ə) vilayəti nəzərdə tutulur.

34. Qariə - 6-7

Muhəmməd ibn Abbas İmam Kazimdən (ə), o, atasından, o da babasından (ə) Allah-taalanın "(O gün) tərəzisi ağır gələn kimsə, (Cənnətdə) xoş güzəran içində olacaq" (Qariə /6-7) ayələri barədə belə nəql edir: "Əli ibn Əbu Talib (ə) barədə nazil olmuşdur.

35. Fussilət - 33

"İbn Abbasdan rəvayət olunur ki, Allahın Rəsulu (sallallahu əleyhi və alihi) buyurdu:

«Ey insanlar! Söz baxımından Allahdan daha gözəl olan və hədis (kəlam) baxımından Ondən daha doğru danışan kim ola bilər?!

Ey insanlar! Rəbbiniz (Cəllə Cəlaluh) mənə əmr etdi ki, Əlini insanlar üçün bir bayraq (yol göstərən), xəlifə, imam və vəsi təyin edim; həmçinin onu özümə qardaş və vəzir götürüm.

Ey insanlar! Şübhəsiz ki, Əli məndən sonra hidayət qapısı və Rəbbimə tərəf dəvət edəndir. O, möminlərin salehidir. (Quranda buyurulduğu kimi:) "Allaha tərəf dəvət edən, saleh əməl edən və «Mən müsəlmanlardanam!» deyən kəsdən daha gözəl sözlü kim ola bilər?!" (Fussilət /33)

Ey insanlar! Həqiqətən, Əli məndəndir, onun övladları mənim övladlarımdır, o mənim sevimli qızımın həyat yoldaşıdır. Onun əmri mənim əmrim, nəhy etməsi (qadağası) mənim qadağamdır.

Ey insanlar! Ona itaət etməyi özünüə borc bilin və ona asi olmaqdan çəkinin! Çünki ona itaət etmək mənə itaət etməkdir, ona asi olmaq isə mənə asi olmaqdır.

Ey insanlar! Şübhəsiz ki, Əli bu ümmətin Siddiqidir (ən doğru danışanı), Faruqudur (haqqı batıldən ayıranı) və Mühəddəsidir (mələklərin hədis söylədiyi şəxsdir). O, bu ümmətin Harunu, Yuşası, Asəfi və Şəmunudur! O, bu ümmətin “Hittə” (bağışlanma) qapısı və nıcat gəmisidir! O, bu ümmətin Talutu və Zülqərneynidir!

Ey insanlar! Şübhəsiz ki, o (Əli), insanların sınağı, (Allahın) böyük höccəti (sübutu), böyük nişanəsi, dünya əhlinin imamı və (sarsılmaz) möhkəm dəstəkdir (əlvərvətul-vusqa).

Ey insanlar! Şübhəsiz ki, Əli haqq ilədir, haqq da Əli ilədir və haqq onun dilindədir.

Ey insanlar! Şübhəsiz ki, Əli Cəhənnəmi böləndir (Qəsimun-nar) — onun dostu ora girməz, düşməni isə oradan nıcat tapmaz! O, Cənnəti böləndir (Qəsimul-cənnə) — onun düşməni ora girməz, dostu isə oradan uzaqlaşdırılmaz!

Ey mənim səhabələrim! Mən sizə nəsihət etdim, lakin siz nəsihət edənləri sevmirsiniz!»"

36. Təhrim - 3-4

İbn Şəhraşub: Yəqub ibn Sufyan an-Nəsəvinin təfsirindən, həmçinin əl-Kəlbifən, Mucahiddən, Əbu Salehdir və əl-Məğribidən, onlar da İbn Abbasdan rəvayət edirlər:

Həfsə (I) Peyğəmbəri (Allahın xeyir-duası və salamı onun və soyunun üzərinə olsun) Aişənin (I) hücrəsində (otağında) Mariya əl-Qibtiyyə ilə gördü. Peyğəmbər buyurdu: «Bu sözümü mənim üçün gizli saxlayarsanmı?» Həfsə (I) dedi: «Bəli.» Peyğəmbər onun ürəyi rahat olsun deyərək buyurdu: «O (Mariya), artıq mənə qadağandır (yasaqdır).»

Lakin Həfsə (I) bu barədə Aişəyə (I) xəbər verdi və

Mariyanın yasaqlanması xəbəri ilə onu sevindirdi. Aişə (l) bu barədə Peyğəmbərlə (Allahın xeyir-duası və salamı onun və soyunun üzərinə olsun) danışdı. Bu zaman Allah bu ayəni nazil etdi:

(«Bir zaman Peyğəmbər öz zövcələrindən birinə gizli bir söz tapşırırmışdı...») — ayənin bu hissəsinə qədər: («... [bilin ki] həqiqətən, Allah onun hamisidir; Cəbrayıl və möminlərin salehi də...» (Təhrim /3-4).

İbn Abbas dedi: «And olsun Allaha, "möminlərin salehi" Əlidir.» [Allah] buyurur ki, Allah onun pənahıdır, («...bunlardan sonra mələklər də [ona] arxadır (köməkdir).»)

37. Şərh (İnşirah) - 1-8

Muhəmməd ibn Abbas isnadla Əbdürrəhməndən İmam Sadiqin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: "Allah-taala buyurur: "Məgər Biz sənə köksünü (qəlbini) açıb genişlətmədikmi?! Əlinin vasitəsilə "Ağır yükünü səndən götürmədikmi?! (Elə bir yük ki) sənə belini bükürdü. Elə ki azad oldun, peyğəmbərliyi təbliğ etməyi tamamladın, Əlini vəsi olaraq (təyin et)" Bu işdə "ancaq Rəbbinə yalvar!" (İnşirah /1-8)

38. Bəqərə - 207

Cabir İmam Əbu Cəfər Baqirin (ə) belə buyurduğunu rəvayət edir: "Allah-taalanın "İnsanların eləsi də var ki, Allahın razılığını qazanmaq yolunda öz canını fəda edər. Allah Öz bəndələrinə qarşı çox mehribandır!" (Bəqərə /207) ayəsi Əli ibn Əbu Talib (ə) özünü Allaha və Peyğəmbərinə (s) fəda edərək Qüreyş kafirlərinin qətlə yetirmək istədikləri Peyğəmbərin (s) yatağına uzandığı zaman onun barəsində nazil olmuşdur".

39. Ali-İmran - 103

İbn Yezid belə rəvayət edir: “İmam Əbülhəsən Musadan (ə) Allah-taalanın “Hamılıqla Allahın ipinə möhkəm sarılın” (Ali-İmran /103) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Allahın möhkəm ipi Əli ibn Əbu Talibdir (ə)”.

40. Ali-İmran - 112

Yunus ibn Əbdürrəhman bir neçə yoldaşından İmam Əbu Abdullah Sadiqə (ə) nisbət verdikləri rəvayətdə onun (İmamın) Allah-taalanın “Yalnız Allahdan olan bir ipə və insanlardan olan bir ipə sarınmaqla xilas ola bilərlər” (Ali-İmran /112) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Allahdan olan ip Quran, insanlardan olan ip isə Əli ibn Əbu Talibdir (ə)”.

41. Əraf - 157

Əbu Bəsir İmam Əbu Cəfər Baqirin (ə) Allah-taalanın “Ona iman gətirən, yardım göstərən və onunla endirilmiş nurun ardınca gedənlər məhz onlar nicat tapanlardır!”

(Əraf /157) ayəsi barədə belə buyurduğunu rəvayət edir: “Endirilmiş nur Əlidir (ə)”.

42. Tövbə - 3

Həkim ibn Cübeyr İmam Əli ibn Hüseynin (ə) Allah-taalanın “Allahdan və Onun Peyğəmbərindən böyük həcc günü insanlara bir bildiriş!” (Tövbə /3) ayəsi barədə belə buyurduğunu rəvayət edir: “Bildiriş – Möminlərin əmiri Əlidir (ə)”.

43. İsra - 89

Əbu Həməzə İmam Əbu Cəfər Baqirin (ə) belə buyurduğunu rəvayət edir: "Cəbrail (ə) bu ayəni belə nazil etmişdir: "Lakin onların əksəriyyəti – Əlinin (ə) vilayətini – küfrlərindən dolayı inkar etdilər". (İsra /89)

44. **Furqan** - 27

Alim (İmam əleyhis-salam) atasından, o babasından, o da Rəsulullahdan (sallallahu əleyhi və alihi və səlləm) belə nəql etdi: "Elə bir kişi və ya qadın bəndə yoxdur ki, zahirdə Əmirəl-mömininin (əleyhis-salam) beyətini qəbul edib, batində isə onu pozsun və öz nifaqı üzərində qalsın; (belə bir kəs üçün) ölüm mələyi canını almağa gəldikdə, İblis və köməkçiləri onun qarşısında peyda olar. Həmçinin cəhənnəm odları, onun müxtəlif əzab növləri və oradakı dar sıxıntılı yerləri onun gözü, qəlbi və oturacağı yerləri önündə canlandırırlar. Eyni zamanda, əgər öz imanında qalsaydı və beyətinə sadıq çıxsaydı, (sahib olacağı) cənnətlər və oradakı mənzilləri də ona göstərilər.

Ölüm mələyi ona deyər: 'Bax! Sevinci, gözəlliyi və şadlığının dərəcəsini aləmlərin Rəbbindən başqa kimsənin bilmədiyini o cənnətlər sənə üçün hazırlanmışdı. Əgər Muhəmmədin (s) qardaşının vilayəti üzərində qalsaydın, qəti hökm günü (qiyamət) mənzilin orası olacaqdı. Lakin sən (beyətini) pozub müxalif çıxdığın üçün, bax o cəhənnəm odları, onun çeşidli əzabları, əlində gürz olan zəbaniləri (əzab mələkləri), ağzını açmış əfi ilanları, quyuğunu dikmiş əqrəbləri, pəncəsini qaldırmış yırtıcı heyvanları və digər əzab növləri sənindir və mənzilin orasıdır'. O

zaman həmin kəs deyər: 'Kaş ki, mən Peyğəmbərlə bir yol tutaydım!' (Furqan /27). Yəni kaş onun mənə əmr etdiyini qəbul edib, Əli ibn Əbu Talibin (ə) vilayətindən mənə vacib etdiyi öhdəliyi yerinə yetirəydim."

İmam Məhdi (ə.f) və zühur haqqında nazil olan ayələr

1. Maidə - 32

Süleyman ibn Dinar Bariqi nəql edərək deyir: "Zeyd ibn Əlidən Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi "Kim bir insana həyat bəxş etsə, sanki bütün insanları diriltmişdir" (Maidə /32) ayəsinin təfsiri barəsində soruşdum. O, mənə belə dedi: "Bu insan Ali-Muhəmməddəndir. O, zühur edəcək, Quran və sünnənin yaşıdılmasına dəvət edəcək. Kim ona (bu işdə) kömək etsə, onun işi "sanki bütün insanları diriltmişdir" kimidir. Kim onu öldürülənə qədər tək buraxarsa, "sanki bütün insanları öldürmüşdür" kimidir".

2. Rəhman - 41

İbrahim ibn Haşim bizə Süleyman əd-Deyləmidən, o da Müaviyə əd-Duhniden İmam Əbu Abdullah Sadiqin (ə) Uca Allahın "Günahkarlar üzlərindən tanınacaq, kəkillərindən və ayaqlarından tutulub yaxalanacaqlar" (Rəhman /41) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir:

“Ey Müaviyə, bu barədə nə söyləyirlər?” Dedi: “İddia edirlər ki, Uca Allah Qiyamət günü günahkarları üzlərindən tanıyacaq, onların kəkillərindən və ayaqlarından tutulub yaxalanmalarını və oda atılmalarını əmr edəcək”. İmam (ə) buyurdu: “Cabbar olan Allahın öz məxluqunu üzdən tanımağa nə ehtiyacı var?! Onları Özü yaratmışdır və Onun məxluqlarıdır!” Dedim: “Sənə fəda olum, bəs mənə nədir?” Buyurdu: “Qaimimiz (ə) qiyam etdikdə Uca Allah ona (üzlərdəki) əlamətləri bildirəcək. Buna əsasən də o, kafirlərin kəkillərindən və ayaqlarından tutulub yaxalanmalarını və bir qılınc zərbəsilə öldürülməsini əmr edəcək”.

3. Bəqərə - 148

Əbu Xalid İmam Sadiqin (İmam Baqirin) Allah-taalanın “(Ey müsəlmanlar!) Yaxşı işlər görməkdə bir-birinizi ötməyə çalışın!” (Bəqərə /148) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Yaxşı işlər vilayətdir. Allah-taalanın “Harada olursunuzsa olun, Allah sizi bir yerə toplayacaq!” (Bəqərə /148) sözündə isə Qaimin (ə) üç yüz on üç səhabəsi nəzərdə tutulur. Allaha and olsun ki, onlar müxtəlif ümmətlərdən (xalqlardan) olacaqlar”. Sonra belə buyurdu: “Allaha and olsun ki, bir anın içində payız buludları kimi bir yerə cəm olacaqlar”.

4. Bəqərə - 155

Muhəmməd ibn Müslim İmam Sadiqin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Qaimin (ə) gəlişi öncəsi Allah tərəfindən möminlər üçün bəla əlamətləri olacaq”. Soruşdum: “Hansılardır?” İmam (ə) buyurdu: “Allah-taala bu barədə belə buyurur: “Əlbəttə, Biz sizi bir az

qorxu, bir az aclıq, bir az da mal, can (övlad) və məhsul qıtlığı ilə imtahan edərik. (Ey Rəsulum! Belə imtahanlara) səbr edən şəxslərə müjdə ver!” (Bəqərə /155) Burada “Biz sizi...” yəni möminləri. “...bir az qorxu”. Yəni Bənifilankəsin hakimiyyətinin sonunda. “...bir az aclıq...”. Yəni qiymətlərin qalxması ilə. “...bir az da mal qıtlığı...”. Yəni ticarət işlərinin böhranı, gəlirin azlığı. “...can...”. Yəni gənc yaşda ölümlər. “...məhsul qıtlığı...”. Yəni əkdiklərinin az məhsul verməsi və məhsulun bərəkətinin azlığı. “...səbr edən şəxslərə müjdə ver!” Yəni həmin zaman Qaimin (ə) zühuru ilə müjdə ver”. Sonra buyurdu: “Ey Muhəmməd, ayənin təvili budur. Allah-taala buyurur: “Halbuki onların təvilini (həqiqi mənasını, yozumunu) Allahdan və elmdə qüvvətli olanlardan başqa heç kəs bilməz”.

5. Ali-İmran - 83

İbn Bükeyr belə nəql edir: “İmam Kazimdən (ə) “Göylərdə və yerdə olanlar istər-istəməz Ona (Allaha) təslim olmuşlar” (Ali-İmran /83) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Qaim (ə) barədə nazil olub. Yerin şərqində və qərbində olan yəhudilər, xristianlar, sabiilər, zındıqlar, dindən dönənlər və kafirlərin qarşısına çıxdıqda İslamı onlara təqdim edəcək. Kim könüllü İslamı qəbul edərsə, ona namaz qılmağı və zəkat verməyi əmr edəcək. Müsəlmana əmr olunan Allah üçün onun öhdəsində vacibdir. Kim İslamı qəbul etməsə, onun boynunu vuracaq. Hətta məşriqdə və məğribdə elə bir adam qalmayacaq ki, Allahın vəhdaniyyətinə iman gətirməsin”. Dedim: “Sənə fəda olum! Axı insanların sayı çoxdur”. İmam (ə) buyurdu: “Allah-taala bir şey istədikdə azı çox, çoxu da az edər”.

6. Maidə - 14

Əbu Rəbi Şami belə nəql edir: “İmam Sadiq (ə) mənə belə buyurdu: “Sudandan heç bir nökeri alma. Əgər almaq istəsən, Nubədən al. Onlar o kəslərdirlər ki, Allah-taala onların barəsində belə buyurur: “Biz xaçpərəstik” – deyənlərdən də əhd almışdıq. Sonra onlar xəbərdar olunduqları şeylərin bir hissəsini unutdular...”. (Maidə /14) Onlar həmin unutduqları şeyi xatırlayacaqlar. Bizdən olan Qaimlə (ə) onlardan bir dəstə meydana çıxacaq. Filan qövmdən heç kimlə evlənməyin. Onlar üzərilərindən örtük götürülmüş cinlərdən bir cinsdirlər”.

7. Ənam - 44

Əbu Hənzə belə nəql edir: “İmam Baqirdən (ə) Allah-taalanın “(Kafirlərə) edilmiş xəbərdarlığı unutduqları zaman (küfrlərini daha da artırmaq məqsədilə) hər şeyin (bütün nemətlərin) qapılarını onların üzünə açdıq...” – ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “(Kafirlərə) edilmiş xəbərdarlığı unutduqları zaman...”. Yəni Möminlərin əmiri Əlinin (ə) vilayətini tərk etdilər. Halbuki onlara ona tabe olmaq əmr olunmuşdu. “... hər şeyin (bütün nemətlərin) qapılarını onların üzünə açdıq”. Onların dünyada dövləti və onlara bəxş edilənlər nəzərdə tutulur. “...özlərinə verilən nemətlərə sevindikləri vaxt onları qəflətən yaxaladıq və onlar (hər şeydən) məhrum oldular”. (Ənam /44) Yəni Qaimin qiyamı ilə məhrum olacaqlar. Hətta sanki onların heç vaxt səltənətləri olmamışdı. “Qəflətən” sözü buna dəlalət edir. Bu ayənin sonunda Muhəmmədə (s) belə nazil oldu: “Artıq o zalım tayfanın kökü kəsildi. Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha!”

8. Ənam - 158

Əli ibn Riab İmam Sadiqin (ə) “(Məkkə müşrikləri) özlərinə yalnız mələklərin, yoxsa Rəbbinin (əzabının), yaxud da Rəbbinin bəzi ayələrinin (əlamətlərinin) gəlməsini gözləyirlər...” (Ənam /158) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Ayələr imamlardır. Gözlənən ayə isə Qaimdir (ə). Qaimin (ə) qılıncla qiyam etməsindən əvvəl iman gətirməyən hər kəsin həmin gün iman gətirməsi ona fayda verməz. Hətta onun əvvəlki atalarına iman gətirmiş olsa belə”.

9. Əraf - 53

Əli ibn İbrahim öz təfsirində İmam Sadiqə (ə) nisbət verilən rəvayətdə belə nəql edir: “Bu, o ayələrdəndir ki, təvili (yozumu, mənası) tənzilindən (söz olaraq nazil olması) sonradır”. Sonra belə buyurdu: “Burada Qaimin günü və Qiyamət günü nəzərdə tutulur. (Qaimin gününə işarə edən ayə budur:) “Əvvəllər onu unutmuş olanlar deyəcəklər: “Doğrudan da, Rəbbimizin elçiləri (bizə) haqqı gətirmişdilər. İndi bizdən ötrü şəfaət edəcək bir kimsə varmı?” (Əraf /53) Qiyamət gününə isə işarə edən ayə budur: “Yaxud geri (dünyaya) qaytarıla bilərikmi ki, etdiyimiz əməllərdən başqasını edək? Onlar özlərinə ziyan etdilər. Uyduqları (bütələr də) onlardan uzaqlaşdı qeyb oldu”.

10. Əraf - 128

Əbu Xalid Kabili İmam Baqirin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Əlinin (ə) kitabında buna rast gəldik: “Yer üzünü Allahındır. Bəndələrindən istədiyini onun varisi edər. Aqibət (dünyada zəfər, axirətdə yüksək

məqamlar) müttəqilərindir!” (Əraf /128) Mən və Əhli-Beytim o kəslər ki, Allah bizi yerin varisi edib. Biz müttəqilər. Yer bütövlükdə bizə məxsusdur. Kim müsəlmanların torpaqlarından bir hissəsini dirçəldərsə (özü üçün istismar edərsə), oranı abadlaşdırsın və xəracını Əhli-Beytimdən olan imama versin. Bundan sonra oradan yediyi ona halaldır. (Əgər oranı tərk edərsə və ya xarab edərsə, yaxud müsəlmanlardan bir nəfər ondan sonra oranı götürərsə, abadlaşdırarsa və dirçəldərsə, onu tərk edib gedəndən daha çox ona haqqı çatır. Sonra xəracını çıxarib Əhli-Beytimdən olan imama versin, qalanını isə özü yesin). Nəhayət Əhli-Beytimdən olan Qaim (ə) qılıncla zühur edəcək. Həmin ərazilərin hamısını ələ alacaq və onları qovub çıxardacaq. Necə ki, Allah rəsulu (s) torpaqları tutub (müşrikləri) qovdu. Yalnız şüalərimizin əlindəkilərdən başqa. Onların əlində olanları bölüşdürəcək və yeri onların ixtiyarında qoyacaq”. Əyyaşi öz təfsirində Əbu Xalidə istinad edərək İmam Baqirdən (ə) bu hədisi nəql etmişdir.

11. Əraf - 159

Müfəzzəl ibn Ömər İmam Sadiqin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Qaim bu evin kənarından zühur etdikdə onun yanında iyirmi yeddi nəfər olacaq. Onlardan on dörd nəfər Musanın qövmündəndir. Allah-taala onların barəsində belə buyurur: “Musa ümməti arasında bir dəstə də var ki, onlar (insanları) haqq yola aparır və haqqı rəhbər tutaraq (onlar arasında) ədalətlə hökm edirdilər”. (Əraf /159) Yeddi nəfər Əshabi-Kəhfdən olacaq. Həmçinin Miqdad, Cabir Ənsari, Ali-Fironun mömini və Musanın vəsisi Yuşə ibn Nun olacaq”.

12. Ənfal - 39

Muhəmməd ibn Müslim belə nəql edir: “İmam Baqirdən (ə) Allah-taalanın “(Yer üzündə) fitnə (şirk) qalmayıb, bütün din (ibadət) yalnız Allaha məxsus olanadək onlarla vuruşun...” (Ənfal /39) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Bu ayənin təvili (həqiqi anlamı, mənası) hələ gəlməyib. Allah rəsulu (s) öz ehtiyacı və səhabələrinin ehtiyacları qədər onlara imkan vermişdir. Əgər onlara bu ayənin təvilini söyləsəydi, qəbul etməyəcəkdilər. Lakin onlar hamının tək Allaha ibadət etməsi və şirk qalmaması üçün döyüşürdülər”.

13. Tövbə - 33

Əyyaşi Sumaəyə istinad edərək İmam Sadiqin (ə) Allah-taalanın “Müşriklərin xoşuna gəlməsə də, onu (İslamı) bütün dinlərin fəvqündə (bütün dinlərdən üstün) etmək üçün Öz peyğəmbərini doğru yolla və haqq dinlə göndərən Odur!” (Tövbə /33) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Qaim (ə) zühur etdikdə Uca Allaha şərik qoşan və küfr edən elə bir kəs qalmayacaq ki, onun zühuruna ikrah hissi duymasın”.

14. Tövbə - 34

Məaz ibn Kəsir belə nəql edir: “İmam Sadiqin (ə) belə buyurduğunu eşitdim: “Şiələrimize çox ruzi verilmişdir ki, əllərində olanları yaxşı işlərə sərf etsinlər. Qaimimiz (ə) qiyam etdikdə hər biz xəzinə toplayana onun xəzinəsi haram olacaq. Qaim (ə) gəlib ondan xəzinəni alacaq və düşməninə qarşı istifadə edəcək. Allah-

taalanın Öz kitabında “...insanların mallarını haqsızlıqla yeyir və (onları) Allah yolundan döndərirlər. (Ey Rəsulum!) Qızıl-gümüş yığıb onu Allah yolunda xərcləməyənləri şiddətli bir əzabla müjdələ!” (Tövbə /34) deyə buyurduğu ayə buna aiddir”.

15. Tövbə - 36

Əyyaşi Zürrəyə istinadən belə nəql edir: “İmam Baqir (ə) Allah-taalanın “Müşriklərin hamısı sizinlə vuruşduqları kimi, siz də onlarla vuruşun... (Yer üzündə) fitnə (şirk) qalmayıb, bütün din (ibadət) yalnız Allaha məxsus olanadək onlarla vuruşun” (Tövbə /36) ayəsi barədə belə buyurdu: “Bu ayənin təvili hələ gəlməmişdir. Qaimimiz qiyam etdikdən sonra onun dövrünə çatan şəxs bu ayənin təvilinin nə olduğunu biləcək. Gecə hər şeyi əhatə etdiyi kimi, Muhəmmədin dini hər yeri əhatə edəcək. Hətta Allah-taalanın buyurduğu kimi, yer üzərində heç bir müşrik qalmayacaq”.

16. Yunus - 20

Yəhya ibn Qasim belə nəql edir: “İmam Sadiqdən (ə) Allah-taalanın “Əlif, Lam, Mim. Bu, (Allah tərəfindən nazil edilməsinə, haqdan gəlməsinə) heç bir şəkk-şübhə olmayan, müttəqilərə (Allahdan qorxanlara, pis əməllərdən çəkinənlərə) doğru yol göstərən Kitabdır. O kəslər ki, qeybə inanır, (lazımınca) namaz qılır və onlara verdiyimiz ruzidən (ailələrinə, qohumqonşularına və digər haqq sahiblərinə) sərf edirlər” – ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Müttəqilər Əlinin (ə) şiələri idirlər. Qeyb isə qeybə

çəkilməmiş Allah höccəti Qaimdir. Buna dəlil Allah-taalanın bu ayəsidir: “Müşriklər “Barı, Peyğəmbərə (bizə dediklərinizin doğru olduğunu bilməyimiz üçün) Rəbbi tərəfindən bir möcüzə nazil ediləydi!” – deyirlər. Onlara belə cavab ver: “Qeyb (aləmi) ancaq Allaha məxsusdur. Elə isə, (Allahın əzabını) gözləyin. Doğrusu, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm!” (Yunus /20)

17. Hud - 8

İshaq ibn Əbdüləziz İmam Sadiqin (ə) Allah-taalanın “Əgər onlara gələcək əzabı az bir müddət yubatsaq...” (Hud /8) ayəsinin təfsiri barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Əzab Qaimin (ə) zühurudur. Az bir dəstə isə Bədr əhli və səhabələridir”.

18. Hud - 80

Əyyaşi Saleh ibn Səidə istinad edərək İmam Sadiqin (ə) Allah-taalanın “Kaş sizə çatan bir gücüm-qüvvətim olaydı, yaxud möhkəm bir arxaya söykənəydim” (Hud /80) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Qaimin (ə) gücü nəzərdə tutulub. Möhkəm arxa isə onun üç yüz on üç nəfər olan səhabəsidir”.

19. Yusif - 110

Muhəmməd ibn Cərir Qummi Qaimi (ə) tanımağın vacibliyi fəslində deyir ki, onda olan kitablardan biri də Fatimənin (ə) müşəfidir. Müfəzzəl ibn Ömər İmam Sadiqin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Bir nəfər Möminlərin əmiri Əlinin (ə) yanına gəlib zülm

dövlətinin uzun hakimiyyətindən şikayət etdi. Möminlərin əmiri (ə) buyurdu: “Allaha and olsun ki, batil əhli həlak olmadıqca, cahillər aradan getmədikcə və müttəqilər əminamanlıqda olmadıqca bu, çox az olan məsələdir. Hətta sizdən birinin ayağını qoyacaq məkan olmadıqca, yaxud siz insanlar üçün onların nəzərində heyvanı ölmüş bir leş qədər dəyərdən düşmədikcə Allahın zəfəri və fəthi gəlməyəcək. Rəbbimin Öz kitabında buyurduğu bu mənədadır: “Nəhayət peyğəmbərlər ümitsizliyə qapıldıqda və özlərinin yalançı hesab edildiklərini gördükdə (yəqin etdikdə) köməyimiz onlara yetdi...”.(Yusif /110)

20. İbrahim - 46

Əyyaşi Cəmil ibn Dərraca istinadən belə nəql edir: “İmam Sadiqin (ə) belə buyurduğunu eşitdim: “Onların hiyləsi dağları yerindən oynatsa belə, yenə də Allahın dini qarşısında acizdir!” (İbrahim /46) Bəni-Abbasın Qaimə (ə) qarşı olan hiyləsi kişilərin qəlblərini aradan aparacaq”.

21. Hicr - 36-38

İshaq ibn Əmmarın nökrəri Vəhb ibn Cəmi belə nəql edir: “İmam Sadiqdən (ə) İblisin “Ey Rəbbim! İnsanların diriləcəkləri günə qədər mənə möhlət ver!” (Allah) buyurdu: “Sən möhlət verilənlərdənsən. Ancaq məlum vaxtın gününə qədər!” (Hicr /36-38) sözü barədə soruşdum: “Hansı gün nəzərdə tutulurdu?” İmam (ə) buyurdu: “Ey Vəhb, belə güman edirsən ki, Allah-taalanın insanları dirildəcəyi gün (Qiyamət günü) nəzərdə tutulur? Yox, belə deyil! Allah-taala ona

Qaimimizi göndərəcəyi günədək möhlət vermişdir. Allah-taala Qaimimizi göndərdikdə İblisin kəkilindən tutub boynunu vuracaq. Möhlət verilən vaxt həmin gündür”.

22. Hicr - 87

Əyyaşi Yunus ibn Əbdürrəhmana istinadən bəzi şəxslərin belə dediyini nəql edir: “İmam Sadiqdən (ə) Allah-taalanın “(Ey Rəsulum!) Biz sənə (hər namazda oxunub) təkrarlanan yeddi ayəni (“Fatihə” surəsini) və (böyük) əzəmətli Quranı verdik” (Hicr /87) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “(Yeddi ayənin) zahiri Həmdidir (“Fatihə” surəsidir). Batini isə övladın övladıdır. Onlardan yeddinci Qaim (ə) olacaq”.

23. Nəhl - 1

Əban ibn Təğlib İmam Sadiqin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Qaimə (ə) beyət edəcək ilk şəxs Cəbrail (ə) olacaq. O, bəyaz quş surətində enəcək və ona beyət edəcək. Sonra bir ayağını Beytullahə (Kəbə evinə), digər ayağını isə Beytül-müqəddəsə qoyacaq. Daha sonra fəsahtli gur səslə bütün yaradılışın eşidəcəyi tərzdə car çəkəcək: “Allahın (möminlərin zəfər çalacağı, müşriklərin və kafirlərin məhv olacağı barədəki) əmri mütləq gələcək. Buna görə də, onu tələm-tələsik (vaxtından əvvəl) istəməyin”. (Nəhl /1)

24. Nəhl - 38

Əbu Bəsir belə nəql edir: “İmam Sadiqdən (ə) Allah-

taalanın “Onlar “Allah, ölən bir kimsəni diriltməyəcəkdir!” – deyə Allaha möhkəm and içdilər. Xeyr! (Allah) doğru vəd etmişdir. Lakin insanların əksəriyyəti (bunu) bilməz!” (Nəhl /38) ayəsi barədə soruşdum. İmam (ə) soruşdu: “Ey Əbu Bəsir, bu ayə barədə nə düşünürsən?” Dedim: “Müşriklər iddia edir və Allah rəsuluna (s) and içirdilər ki, Allahtaala ölümləri diriltməyəcək”. İmam (ə) buyurdu: “Belə deyənlərə ölüm olsun! Onlardan soruş ki, müşriklər Allaha, yoxsa Lat və Üzzaya and içirdilər?” Dedim: “Sənə fəda olum, cavabını mənə söylə!” İmam (ə) buyurdu: “Ey Əbu Bəsir, Qaimimiz (ə) qiyam etdikdə Allah-taala şüalərimizdən qılıncı boyunlarından asılmış bir dəstəni dirildərək göndərəcək. Bu xəbər diri olan şüalərimizə çatdıqda deyəcəklər: “Filankəs, filankəs qəbrlərindən çıxmış və onlar Qaimlə (ə) birlikdədirlər”. Bu xəbər düşmənlərimizdən olan bir dəstəyə çatdıqda deyəcəklər: “Ey şüalə! Siz necə də yalançısiniz! Allaha and olsun ki, onlar dirilməyiblər və Qiyamət gününədək dirilməyəcəklər”. Sonra buyurdu: “Allah-taala onların sözlərini hekayə edərək belə buyurmuşdur: “Onlar “Allah, ölən bir kimsəni diriltməyəcək!” – deyə Allaha möhkəm and içdilər...”

25. Nəhl - 48

Əyyaşi İbrahim ibn Ömərə istinadən İmam Baqirdən (ə) hədis eşidən bir nəfərdən belə nəql edir: “Peyğəmbərin (s) əhdnaməsi Əli ibn Hüseyinə (ə) keçdi.

Sonra Muhəmməd ibn Əliyə keçdi. Bundan sonra Allah istədiyini edəndir. Bunlardan ayrılma. Bunlardan bir nəfər üç yüz on üç nəfərlə birlikdə qiyam edəcək. Allah rəsulunun (s) bayrağı onda olacaq. Mədinəyə yola çıxıb Beyda çölündən keçərkən deyəcək: “Bura onların yerə

batdıqları məkandır. Bu barədə Allah-taala belə buyurur: “(Peyğəmbərlərə qarşı) pis hiylələr quranlar (pis işlər düzüb qoşanlar) Allahın onları yerə gömməyəcəyinə, yaxud özləri də bilmədikləri bir yerdən onlara əzabın gəlməyəcəyinə əmindirlərmi?!” (Nəhl /48)

26. İsrə - 4-6

Saleh ibn Səhl İmam Sadiqin (ə) Allahın “Biz İsrail oğullarına kitabda “Siz yer üzündə iki dəfə fitnə-fəsad törədəcək...” – deyə bildirdik...” (İsrə /4-6) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Möminlərin əmiri (ə) qətlə yetirildi və Həsən ibn Əli (ə) yaralandı. “Və çox dikbaşlıq (yaxud zülm) edəcəksiniz”. Hüseyin ibn Əlinin (ə) qətlə yetirilməsidir. “Onlardan (o fitnə-fəsadın) birincisinin (cəza) vaxtı gələndə...”. Yəni Hüseyinin (ə) qisas vaxtı gəldikdə “...üstünüzə çox güclü qullarımızı göndərdik. Onlar (sizi öldürmək, əsir almaq və qarət etmək üçün) evlərinizin arasında gəzib dolaşırdılar (sizi təqib edirdilər)...”. Allah onları Qaimin (ə) qiyamından əvvəl göndərəcək. Onlar AliMuhəmmədin (ə) elə bir qatili qalmayacaq ki, onu yandırmasınlar. Bu, Qaimin (ə) qiyamından əvvəl olan vəddir. “...sayca sizi (əvvəl olduğunuzdan və ya düşmənlərinizdən) daha çox etdik”. Hüseyinin (ə) və onunla birlikdə şəhid olan səhabələrindən yetmiş nəfərlə qiyama qalxması. Onların üzərində qızılı hamar dəmir olacaq. Hər bir dəmirin iki üzü olacaq. Onlar Hüseyinin (ə) zühur etməsini insanlara çatdıracaqlar ki, insanlar onun barəsində şəkə düşməsinlər. O, nə Dəccal, nə də Şeytandır. Qaim (ə) sizin aranızdadır. Onun Hüseyin (ə) olması barədə möminlərin qəlblərində mərifət sabit olduğdan sonra Höccəti ölüm haqlayacaq. Ona qüsl

verən, hənutlayan və qəbrinin içinə qoyan Hüseyn ibn Əli (ə) olacaq. Vəsini yalnız vəsi dəfn etməlidir”. İbrahim öz hədisində bunu da əlavə etmişdir: “Sonra Hüseyn (ə) onlara sahib (hakim) olacaq. Hətta (o qədər ömür sürəcək ki,) qaşları gözlərinin üzərinə düşəcək”.

27. İsra - 8

Əli ibn İbrahim öz təfsirində İmam Sadiqə (ə) nisbət verilən rəvayətdə belə nəql edir: “Ola bilsin ki, Rəbbiniz sizə rəhm etsin!” Yəni düşmənlərinizə qalib gəlmək üçün sizə yardım etsin. Sonra Bəni-Üməyyəyə xitab edərək buyurur: “Əgər siz qayıtsanız, Biz də qayıdarıq...”. (İsra /8) Yəni siz Süfyani ilə (öz məqsədlərinizi icra etməyə) qayıtsanız, biz də Ali-Muhəmməddən (ə) olan Qaim ilə qayıdarıq. “Biz Cəhənnəmi kafirlərdən ötrü bir zindan etdik”. Yəni onları Cəhənnəmdə həbs edib saxlayırıq”.

28. İsra - 33

Muhəmməd ibn Sinan bir nəfərdən belə nəql edir: “İmam Sadiqdən (ə) Allah-taalanın “Haqsız yerə öldürülən məzlum bir şəxsin sahibinə (və ya varisinə qatil barədə) bir ixtiyar verdik (istəsə, qatildən qisas alar, istəsə, bağışlayar və ya qanbahası tələb edər). Lakin o da qətl etməkdə ifrata varmasın (qisas almalı olsa, yalnız qatili öldürməklə kifayətlənsin)! Çünki (şəriətin bu hökmləri ilə) ona artıq kömək olunmuşdur” (İsra /33) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “O, Ali-Muhəmmədin (ə) Qaimidir. Zühur edib Hüseynin (ə) tökülən qanının qisasını almaq üçün qətlə yetirəcək. Əgər yer əhalisinin hamısını qətlə yetirsə, israfa varmış

olmaz. “Lakin o da qətl etməkdə ifrata varmasın”. Yəni elə bir şey etməyəcək ki, israfa varmış olsun”. Sonra İmam Sadiq (ə) buyurdu: “Allaha and olsun ki, Hüseyinin (ə) qatillərinin balalarını onların atalarının törətdikləri əməllərə (razı olduqlarına) görə qətlə yetirəcək”.

29. İsrə - 81

Əbu Hənzə İmam Baqirin (ə) Allah-taalanın “De: “Haqq gəldi, batil (şirk və küfr) yox oldu. Çünki batil (öz-özlüyündə) yoxluğa (heçliyə) məhkumdur!” (İsrə /81) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Qaim (ə) zühur etdikdə batilin səltənəti aradan gedəcək”.

30. Məryəm - 75

Əbu Bəsir İmam Sadiqin (ə) Allah-taalanın “Ayələrimiz özlərinə açıqaşkar oxunduğu zaman kafir olanlar iman gətirənlərdən “Bu iki tayfadan hansının (bizim, yoxsa sizin) məqamı daha yaxşı, hansının məclisi daha gözəldir?” – deyə soruşarlar”¹ – ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Allah rəsulu (s) Qüreyşi bizim vilayətə dəvət etdi. Onlar boyun qaçırıb inkar etdilər. Qureyşdən “...kafir olanlar” Möminlərin əmirini (ə) və biz – ƏhliBeyti təsdiqləyən “...iman gətirənlərdən...” soruşdular: “Bu iki tayfadan hansının (bizim, yoxsa sizin) məqamı daha yaxşı, hansının məclisi daha gözəldir?” Allah-taala onlara cavab olaraq belə buyurdu: “Biz onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdik ki, onlar mal-dövlət və simaca (bu kafirlərdən) daha üstün (daha gözəl) idilər”. İmamdan (ə) Allah-

taalanın “(Bizdən və sizdən) kim zəlalət içindədirsə, qoy Rəhman ona (öz zəlalətində qalmaq üçün) uzun müddət möhlət versin” – ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Onların hamısı zəlalət içində idilər. Nə Möminlərin əmirinin (ə) vilayətinə, nə də bizim vilayətimizə inanırdılar. Onlar azğın və azdıran camaat idilər. Allah onlara ölənədək öz zəlalətlərində qalmaq üçün uzun müddət möhlət verir, onları daha pis məqama çatdırır və saylarını azaldır”. İmamdan (ə) Allah-taalanın “Nəhayət vəd olunduqları ya əzabı, ya da qiyamət gününü gördükdə” – ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Qaimin (ə) zühuru nəzərdə tutulur. Vəd olunmuş gün həmin gündür. Həmin gün və Allahın Öz vəlisinin əli ilə onlara hansı əzablar göndərəcəyini biləcəksiniz. “...kimin məqamının daha pis, kimin tərəfdarlarının daha zəif olduğunu biləcəklər” (Məryəm /75) ayəsi həmin əzablara işarədir”. İmamdan (ə) Allah-taalanın “Allah doğru yolda olanların doğruluğunu artırır...” – ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Həmin gün Qaimə (ə) tabe olmaqla onların hidayətini artırır. Onu danmazlar və inkar etməzlər”. İmamdan (ə) Allah-taalanın “Rəhməndən əhd almış kəslər istisna olmaqla, qalanları (kafirilər) şəfaət etməyə qadir olmazlar” – ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Yalnız Möminlərin əmiri (ə) və ondan sonra olan imamların (ə) vilayəti ilə Allaha ibadət edənlər nəzərdə tutulur”. İmamdan (ə) Allah-taalanın “Həqiqətən, iman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün Rəhman (ürəklərdə) bir sevgi yaradacaq. (Allah həm özü onları dost tutacaq, həm də onların məhəbbətini hamının, o cümlədən möminlərin qəlbinə salacaq)” – ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Allah-taalanın buyurduğu sevgi Möminlərin əmirinin (ə) vilayətidir”. İmamdan (ə) Allah-taalanın “Biz (onu) sənin dilinlə asan (hamıya müyəssər) etdik ki, onunla ancaq Allahdan qorxub pis

əməllərdən çəkinənlərə (Cənnətlə) müjdə verəsən və inadkar bir camaatı qorxudasan” – ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Allah-taala onun (Peyğəmbərin) dili ilə Möminlərin əmirini (ə) imam təyin edərkən bu buyuruğu söyləməyi asanlaşdırdı. Onunla möminlərə müjdə verdi və kafirləri xəbərdar etdi. Allahtaala Öz kitabında onları “luddə”, yəni kafirlər adlandırıb”.

31. Ta-Ha - 110

Əli ibn İbrahim İmam Sadiqə (ə) istinadən belə nəql edir: “(Rəbbin) onların keçmişini”. Yəni peyğəmbərlərin keçmiş xəbərləri. “...gələcəyini də bilir...” (Ta-Ha /110) isə Qaimin (ə) xəbərlərinə işarədir”.

32. Ta-Ha - 135

İsa ibn Davud Nəccar belə nəql edir: “İmam Kazimdən (ə) Allah-taalanın “Doğru yol sahiblərinin kimlər (biz, yoxsa siz) olduğunu və kimin haqq yolu tapdığını (hidayətə yetişdiyini) biləcəksiniz!” (Ta-Ha /135) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Doğru yol Qaimdir (ə). Hidayət onun itaətinə hidayət tapmaqdır. Buna bənzər Allahın kitabında bu ayədir: “Şübhəsiz ki, Mən həm də tövbə edib iman gətirəni yaxşı işlər görüb, sonra da doğru yolu tutanı çox bağışlayanam!” Sonra buyurdu: “(Bu ayədə) bizim vilayətimizə hidayət tapan nəzərdə tutulur”.

33. Ənbiya - 105

Əli ibn İbrahim öz təfsirində İmam Sadiqə (ə) nisbət verilən rəvayətdə Allah-taalanın “Mənim saleh bəndələrimin daxil olacağını yazmışdıq” (Ənbiya /105) ayəsi barədə belə nəql edir: “Bütün səmavi kitablar Allahın zikridir. “Mənim saleh bəndələrimin daxil olacağını yazmışdıq” (kəlamının) mənası Qaim (ə) və səhabələridir”.

34. Həcc - 39

Abdullah ibn Əclan İmam Baqirin (ə) Allah-taalanın “Zülmə məruz qaldıqlarına görə vuruşanlara (kafirlərə qarşı Allah yolunda döyüşməyə) izn verilmişdir. Allah onlara kömək etməyə, əlbəttə, qadirdir!” (Həcc /39) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Qaim (ə) və səhabələri barədə nazil olmuşdur”.

35. Həcc - 41

Əbu Carud İmam Baqirin (ə) Allah-taalanın “O kəslər ki, əgər onları yer üzündə yerləşdirsək (onlara bir yer versək), namaz qılar, zəkat verər, (insanlara) yaxşı işlər görməyi əmr edib, pis işlər görməyi qadağan edərlər. Bütün işlərin sonu (nəticəsi) Allaha aiddir” (Həcc /41) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Bu, Ali-Mühəmmədin Mehdisi (ə) və səhabələri üçündür. Allah onları yerin məşriqində və məğribində hakim edəcək. Din üstün olacaq. Səfehlər haqqı məhv etdikləri kimi, Allah-taala da onun və səhabələrinin sayəsində bidətləri və batili məhv edəcək. Hətta zülmədən heç bir əsər-ələmət qalmayacaq. Onlar “yaxşı işlər görməyi əmr edib, pis işlər görməyi qadağan edərlər”.

36. Muminun - 101

Cəhəm (Curhum) ibn Əbu Cəhəmə (Cuhənə) belə nəql edir: “İmam Kazimin (ə) belə buyurduğunu eşitdim: “Allah-taala ruhları bədənlərdən iki min il əvvəl xəlq etmişdi. Ondan sonra ruhları yaratdı. Ruhlardan səmada bir-birini tanıyanlar yerdə də bir-birini tanıyırlar. Səmada bir-birini tanımayanlar yerdə də bir-birini tanımırlar. Qaim (ə) zühur etdikdə anadan bir olan qardaşlar miras aparmayacaq, amma dində qardaş olanlar bir-birindən irs aparacaqlar. Allah-taala Öz kitabında “Muminun” surəsində buna işarə edərək buyurur: “Sur çalınacağı gün artıq aralarında nə qohumluq (əlaqəsi) olar, nə də onlar bir-birindən soruşub hal-əhval tutarlar”. (Muminun /101)

37. Şuəra - 4

Muhəmməd ibn Raşid Hələbinin nökəri Füzeyl ibn Muhəmməd İmam Sadiqin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Qaimin (ə) adı ilə (səmadan) gələn səs Allahın kitabında aşkardır”. Soruşdum: “Allah işlərini səhmana salsın, haradadır?” İmam (ə) buyurdu: “Ta, Sin, Mim. Tilkə ayatıl-kitabil-mubin” surəsində. Allah-taala belə buyurur: “Əgər istəsək, göydən onlara bir ayə (dəlil) göndərerik, onlar da ona (səssiz-səmirsiz) boyun əyib durarlar”. (Şuəra /4) Sonra buyurdu: “Elə ki, insanlar sübh etdilər, bu səsi eşidəcəklər. (Səsi eşitdikdə o qədər səssiz-səmirsiz qalacaqlar ki,) sanki başlarının üzərinə quş qonub oturmuşdur”.

38. Şuəra - 205-206

Müəllə ibn Xüneys İmam Sadiqin (ə) Allah-taalanın “(Ey Rəsulum! Görürsənmi, əgər Biz onlara (kafirələrə) illərcə nemət (gün-güzəran) versək, sonra vəd (təhdid) olunduqları (əzab) onlara yetişsə” (Şuəra /205-206) ayəsinin təfsiri barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Qaimin (ə) zühuruna işarədir. Allah-taalanın “Onlara verilmiş olan nemətlər (əzabımızı) onlardan dəf edə bilməz” – ayəsi dünya həyatlarında firavan yaşayan Bəni-Üməyyəyə işarədir”.

39. Səcdə - 21

Müfəzzəl ibn Ömər belə nəql edir: “İmam Sadiqdən (ə) Allah-taalanın “Biz ən böyük əzabdan (axirət əzabından) əvvəl onlara mütləq kiçik əzabdan daddıracağıq” (Səcdə /21) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Kiçik əzab səfər (qəbr) əzabıdır. Böyük əzab isə Mehдинin qılıncla olan əzabıdır”.

40. Şura - 1-2

Yəhya ibn Məysərə Xəsəmi belə nəql edir: “İmam Baqirin (ə) belə buyurduğunu eşitdim: “Ha, Mim! Eyn, Sin, Qaf!” (Şura /1-2) Qaimin (ə) hakimiyyət illərinin sayıdır. “Qaf”da dünyanı əhatə edən yaşıl zümrüddən bir dağ var. Səmanın yaşıllığı həmin dağdandır. Hər bir şeyin elmi “Eyn, Sin, Qaf!”dadır”. Səkuни İmam Baqirin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Ayədəki “Ha” hətmiyyətə – qətiliyə, “Eyn” əzaba, “Sin” Yusufun illəri kimi illərə, “Qaf” isə böhtana, axırzamanda Süfyani, səhabələri, Kəlb qəbiləsindən onunla birlikdə olan otuz min nəfərin yerə batmasına və məsxə dəlalət edir. Bu

hadisə (yerə batma) Qaim (ə) Məkkədə zühur etdikdə olacaq. O, bu ümmətin Mehdisidir”.

41. Bəqərə - 210

Cabir İmam Əbu Cəfər Baqirin (ə) Allah-taalanın “...bulud kölgələri içində mələklərlə gəlməsini və işin tamam olmasını gözləyirlər?” (Bəqərə /210) ayəsi haqqında belə buyurduğunu rəvayət edir: “(İmam Mehdi) nurdan yeddi qübbə içində enəcək və hansında olduğu bilinməyəcək. Bu, Kufənin yaxınlığına (Nəcəfə) enəcəyi zaman baş verəcək”.

42. Kəhf - 98

Mufəzzəl deyir: “İmam Cəfər Sadiqdən (Əleyhissalam) Allah Təalanın:

"Rəbbimin təyin etdiyi vaxt gəldikdə isə onu yerlə yeksan edəcəkdir" (Kəhf /98) - ayəsi barədə soruşanda belə buyurdu:

"Qaim (ə.f) zahir olduqda təqiyyəni aradan qaldıracaq və Allahın düşmənlərindən intiqam alacaq".

Şiələr haqqında nazil olan ayələr

1. Maidə - 54

Hüseyn ibn Səid nəql edərək deyir: “İmam Baqir (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Allah tezliklə Özünün sevdiyi və Onu sevən bir dəstəni gətirər” (Maidə /54) ayəsinin təfsiri haqda belə buyurdu: “(Həmin dəstə) Əli (ə) və onun şiələridirlər”.

2. Ənfal - 66

Əsbəğ ibn Nübatə nəql edərək deyir: “Möminlərin əmiri Əli ibn Əbu Talib (ə) belə buyurdu: “İnsanlar hər dəfə şiddət halında olduqlarında, şüalərim onlar arasında ən gözəl halda olurlar. Məgər Allahın Öz kitabında “İndi Allah vəzifənizi yüngülləşdirdi və sizdə zəiflik olmasını bildi” (Ənfal /66) deyə buyurduğunu eşitməmisiniz? Beləliklə də, Allah onlar üçün yüngülləşdirdi, başqaları üçün isə yüngülləşdirmədi”.

3. Furqan - 68-70

Əsbəğ ibn Nübatə nəql edərək deyir: “Möminlərin əmirinə (ə) salam vermək üçün ona tərəf getdim. Çox keçmədi ki, o Həzrət çıxdı və mən də dərhal bir ayağı üstə qalxıb onu qarşıladım. O, çiyəni çiyinə vurdu və barmaqlarını barmaqlarımın arasına qoyub mənə belə buyurdu: “Ey Əsbəğ ibn Nübatə!” Dedim: “Buyur, ey Möminlərin əmiri, xidmətindəyəm”. Möminlərin əmiri (ə) buyurdu: “Bizim dostumuz Allahın dostudur. Əgər vəfat edərsə, Allahın dərgahına gedər. Allah da ona qardan soyuq və baldan şirin olan bir çayın suyundan içirər”. Soruşdum: “Sənə fəda olum, ey Möminlərin əmiri, bəs günahkar olarsa?” Möminlərin əmiri (ə) buyurdu: “Bəli! Məgər Allahın kitabında “Allah onların günahlarını yaxşılıqlara çevirər. Allah çox bağışlayan və mehribandır” - ayəsini oxumamısanmı?” (Furqan /68-70)

4. Zümər - 9

Cabir ibn Yezid Cufi nəql edərək deyir: “İmam Baqir (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Məgər bilənlərlə

bilməyənlər birdirlər?” Yalnız əsl ağıl sahibləri ibrət götürürlər” (Zumər /9) ayəsinin təfsiri haqda belə buyurmuşdur: “Bilənlər” bizik, “bilməyənlər” düşmənlərimizdir və “əsl ağıl sahibləri” isə şüalərimizdir”.

5. **Fatihə - 7**

Həsən ibn Muhəmməd ibn Səid əl-Hasimi Furat ibn İbrahimdən, o Ubeyd ibn Kəsirdən, o Muhəmməd ibn Mərvandan, o Ubeyd ibn Yəhya ibn Mehrandan, o Muhəmməd ibn Hüseyndən, o atasından, o da babasından belə nəql etdi: Allahın Rəsulu (sallallahu əleyhi və alihi və səlləm) Allah-Təalanın "Nemət verdiyin kəslərin yoluna; qəzəbə uğramışların və azmışların yoluna deyil" (Fatihə /7) ayəsi barəsində belə buyurdu:

"(Buradakı 'nemət verilmişlər') Əli ibn Əbu Talibin vilayəti ilə nemətləndirdiyin Əli şüaləridir; onlar nə (Allahın) qəzəbinə uğradılar, nə də (haqq yoldan) azdılar."

6. **Bəqərə - 2,3**

Əbul-Həsən Əli ibn İbrahim ibn Haşim atasından, o Yəhya ibn Əbu İmrandan, o Yunisdən, o Sədan ibn Müslimdən, o Əbu Bəsirdən, o da Əbu Abdullahın (İmam Sadiq əleyhis-salam) belə buyurduğunu nəql edir:

""(Bu) Kitab' — Əli əleyhis-salamdır, 'onda heç bir şəkk yoxdur'. 'Müttəqilər üçün hidayətdir' (Bəqərə /2) kəlamı isə (bu Kitabın) 'şüalərimiz üçün bir bəyan (açıqlama) olması' deməkdir."

(Davamında gələn ayə:) "O kəslər ki, qeybə iman gətirir, namaz qılır və onlara verdiyimiz ruzidən infaq edirlər."

Xums haqqında nazil olan ayələr

1. Ənfal - 41

Hakim belə rəvayət etmişdir: Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissəlam): «Bilin ki, ələ keçirdiyiniz hər hansı qənimətin beşdə biri Allahın, peyğəmbərin, onun qohum-əqrəbasının...» (Ənfal /41) ayəsinin mənasını soruşdum. Əbu Abdullah (ə) iki dirsəyini dizlərinin üstünə qoydu və iki əli ilə işarə edərək dedi: «Allaha and olsun ki, bunda məqsəd, gündəlik istifadədir. Bunu atam öz tərəfdarlarına arınsınlar deyərək, halal etmişdir».

2. Bəqərə - 245

İshaq b. Ammar belə rəvayət etmişdir: Əbu İbrahimdən (Musa b. Cəfər əleyhissəlam): «Allah yolunda yaxşı borc verən kimdir ki, Allah da onun mükafatını qat-qat artırınsın?» (Bəqərə /245) ayəsi haqqında soruşdum, buyurdu ki: «Bu ayə, imama mal verməklə əlaqədar nazil olmuşdur».

3. Tövbə - 103

Hüseyn b. Məhəmməd b. Amir öz rəvayət zənciri ilə belə nəql etmişdir: Əbu Abdullah (Cəfəri Sadiq əleyhissəlam) buyurdu: «Kim, insanların sahib olduğu şeylərə imamın möhtac olduğunu iddia edərsə, o kafirdir. Əksinə, insanlar imamın verdikləri şeyləri qəbul etməyə möhtacdırlar». Azzə və Cəllə olan Allah belə buyurmuşdur: «Onların mallarından sədəqə al. Bununla

onları təmizləmiş və pak etmiş olarsan». (Tövbə /103)

4. Həşr - 7

Əbu Həməzə Sumali nəql edərək deyir: “İmam Baqir (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Allahın şəhər və kəndlərinin əhalisinin mallarından Öz rəsuluna qaytardığı şeylər Allaha və rəsuluna, onun yaxın qohumlarına məxsusdur” (Həşr /7) ayəsinin təfsiri haqda belə buyurdu: “Peyğəmbərə məxsus olan bizim və şiələrimizindir. Biz onu şiələrimizə halal etdik və pak qərar verdik. Ey Əbu Həməzə, Allaha and olsun, yer üzünün şərqində və qərbində ayrılan paylara təyin edilmiş vergidən bir şey götürmək bizdən və şiələrimizdən başqa hər kəsə haram və günahdır. Belə ki, biz onu sizin üçün pak qərar vermiş və sizin üçün təyin etmişik. Ey Əbu Həməzə, Allaha and olsun ki, biz və şiələrimiz Allahın bizə mal olaraq minnət etdiyindən məhrum edildik. Odur ki, nə biz bu dünyada bir xoş gün gördük, nə də əzab-əziyyət sizi tərk etdi”.

Muhəmməd və Ali-Muhəmməd (s.ə.ə.s) haqqında nazil olan ayələr

1. İsra - 7

Suleym b.Qeys belə rəvayət etmişdir: Əmirul-mömininin (Əli b.Əbu Talib əleyhissalam) belə dediyini eşitdim: «Allaha and olsun ki, Allahın «zil - qurbə / yaxınlar» deyərək özünə və Nəbi (s.ə.ə.s)yə yaxın etdiyi, birlikdə andığı kəslərdə məqsəd, bizim.Allah belə buyurmuşdur: «Allahın öz peyğəmbərinə məmləkətlərin əhalisindən verdiyi qənimət Allaha,

peyğəmbərə, qohum - əqrəbaya yetimlərə, yoxsullara... məxsusdur». (İsra /7) Bu xüsusiyyətlər bizə aiddir.Çünki Allah, bizə zəkatdan pay ayırmamışdır.Allah, insanların əlindəki malların kirlərini bizə daddırmayaraq Nəbisinə və bizə lütf etmişdir».

2. İsra - 71

Abdullah b. Sinan belə rəvayət etmişdir: Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissəlam): «Bir gün bütün insanları öz imamları ilə birlikdə çağıracağıq» (İsra /71) ayəsinin mənasını soruşdum.Buyurdu: «Bunda məqsəd, aralarındakı imamdır.Burada hər dövrün insanları arasında Qaim olan imam (zamanın imamı) nəzərdə tutulur».

3. Bəqərə - 143

Əhməd ibn Muhəmməd bizə atasından, o da Muhəmməddən, o da İbn Üzeynədən, o da Büreyd əl-İclidən nəql edir: “İmam Əbu Cəfər Muhəmməd Baqirdən (ə) Uca Allahın “Beləliklə də, sizi (ədalətli və seçilmiş) bir ümmət etdik ki, insanların əməllərinə şahid olasınız, Peyğəmbər də sizə şahid olsun” (Bəqərə /143) ayəsi barədə soruşduğumda buyurdu: “Orta ümmət bizik. Biz Allahın məxluqları üzərində şahidləri və Yer üzündəki höccətləriyik (dəlilləriyik)”.

4. Tövbə - 105

Yaqub ibn Yəzid bizə Həsən ibn Əli əl-Vəşşadan, o da Əli ibn Əbu Həməzədən, o da Əbu Bəsirdən nəql edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) Uca Allahın “De: “(İstədiyinizi) edin. Allah, Onun Peyğəmbəri və möminlər əməllərinizi görəcəklər” (Tövbə /105)

ayəsindəki möminlərin kim olduğunu soruşdum, buyurdu: “Sənin imamından başqa kim olacaq?!”

5. Bələd - 11, 13

Əban b. Təğlib belə rəvayət etmişdir: Əbu Abdullaha (Cəfəri Sadiq əleyhissalam) dedim: «O isə maneəni aşma bilmədi» (Bələd /11) ayəsinin mənası nədir?» Buyurdu ki: «Allah kimə bizim qəyyumluğumuzu lütf etmişdirsə, o, maneəni aşmışdır deməkdir. Biz o maneəyik ki, onu aşan nicat tapır». (Ravi deyir ki:) İmam bir müddət susdu, sonra mənə dedi: «Sənə, dünya və içindəkindən daha xeyirli olan bir sözü öyrətməyimi istəyirsənmi?» «Bəli» dedikdən sonra buyurdu: «Kölə azad etmək» (Bələd /13) «Sən və dostlarından başqa, bütün insanlar onun qullarıdır. Allah səni biz Əhli-Beytin qəyyumluğu sayəsində oddan azad etmişdir».

6. Zumər - 56

Əhməd ibn Muhəmməd bizə Muhəmməd ibn İsmaildən, o da Həməzə ibn Bəzi`dən, o da Əli ibn Süveyddən İmam Əbul-Həsən Museyi-Kazımın (ə) Uca Allahın “Bir kəs: “Allaha itaət barəsində etdiyim təqsirlərə görə vay halıma!”... –deməsin” (Zumər /56) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Allah itaəti Əmirəl-möminin Əli və həmçinin ondan sonrakı ta sonuncusunadək olan yüksək məqamlı canişinlərdir”.

7. Əraf - 46

Həccal bizə Həsən ibn Hüseyndən, o da İbn Sinandan, o da parça taciri Üyeynədən, o da Əbu Bəsirdən nəql edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) Uca Allahın “Əraf üzərində isə insanlar vardır ki, onlar hamını üzündən

tanıyırlar...” (Əraf /46) sözü barədə soruşdum, buyurdu: “Əraf əhli bizik. Bizim tanıdığımız şəxs bizdəndir, bizdən olan şəxslər cənnətdə, inkar etdiklərimiz isə cəhənnəmdədir”.

8. Şura - 23

Muhəmməd ibn İsa bizə Fəzalədən, o da Abandan, o da Muhəmməd ibn Müslimdən nəql edir: “İmam Əbu Cəfər (ə) Uca Allahın “Kim bir yaxşı iş görərsə, onun yaxşılığının savabını (mükafatını) artırarıq!” (Şura /23) ayəsi barədə belə buyurur: “Yaxşı iş bizə təslim olmaq, bizə sədaqət (bizə qarşı dürüstlük) və bizə böhtan atmamaqdır”.

9. Qasəs - 51

Əhməd ibn Muhəmməd bizə Hüseyn ibn Səiddən, o da Həmmad ibn İsadən, o da əshabımızdan və Muhəmməd ibn Heysəmdən, onlar da İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) nəql edirlər: “Uca Allahın “Həqiqətən, Biz sözü onlar üçün bir-birinin ardınca (müfəssəl) izah etdik” (Qasəs /51) ayəsi barədə İmam Əbu Abdullah Sadiq (ə) belə buyurdu: “Bir-birinin ardınca gələn imamları”.

10. Həcc - 45

Əli ibn İsmail bizə Muhəmməd ibn Əmr ibn Səiddən, o da əshabımızdan, o da Nəsr ibn Qabusdan nəql edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) Uca Allahın “Neçə-neçə quyular, neçə-neçə möhtəşəm qəsrlər bomboş qalmışdı” (Həcc /45) ayəsi barədə soruşdum, buyurdu: “Boş qalmış quyu susmuş imam, möhtəşəm qəsr isə natiq (danışan) imamdır”.

11. Vaqiə - 30-33

Əli ibn İsmail bizə Muhəmməd ibn Əmr ibn Səiddən, o da əshabımızdan, o da Nəsr ibn Qabusdan nəql edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) Uca Allahın “Çəkilməyən (daimi) kölgəliklərdə, axar su kənarında, bol meyvələr – tükənməz və qadağan edilməyən (meyvələr) içində olacaqlar!” (Vaqiə /30-33) ayəsi barədə soruşdum, buyurdu: “Ey Nəsr, bu, camaatın gəldiyi qənaət kimi deyildir. Bu, alim (imam) və ondan çıxan elmdir”.

12. Tur - 21

Əhməd ibn Musa bizə Həsən ibn Musa əl-Xəşşabdan, o da Əli ibn Həssandan, o da Əbdürrəhman ibn Kəsirdən Uca Allahın “İman gətirib övladları imanla arxalarınca gedənlərin nəsillərini də özlərinə qoşacağıq. Onların əməllərindən heç bir şey əskiltməyəcəyik. Hər kəs öz əməlinin girovudur!” (Tur /21) ayəsi barədə İmam Əbu Abdullah Sadiqin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “İman gətirənlər Peyğəmbər, Əmirəl-möminin Əlidir, nəsilləri isə imamlar və canişinlərdir ki, ayədə “özlərinə qovuşdaracağıq” deyə buyurur. Muhəmmədin (ə) Əli (ə) barədə qeyd etdiklərindən onun nəsli də məhrum qalmayacaq. Onların dəlilləri də, itaətləri də eynidir”.

13. Nisa - 54

Əban ibn Təğlib İmam Sadiqdən (ə) Allahın Qurani-Kərimdə buyurduğu “Yoxsa onlar Allahın insanlara Öz fəzilətindən verdiyi şeyə görə paxıllıq edirlər” (Nisa /54) ayəsinin təfsiri haqda belə nəql etmişdir: “Bizik paxıllıq edilənlər”.

14. Nisa - 58

İmran ibn Musa bizə Yaqub ibn Yəziddən, o da Həsən ibn Məhbubdan, o da Muhəmməd ibn Füzeyldən Uca Allahın “Allah sizə əmanətləri öz sahiblərinə verməyinizi və insanlar arasında hökm etdiyiniz zaman ədalətlə hökm etməyinizi buyurur” (Nisa /58) ayəsi barədə İmam Əbul-Həsən Musanın (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Bunlar Ali-Muhəmmədin imamlarıdır. Əmanəti özündən sonrakı imama ötürür. Bunu başqasına aid edə və ya başqa birinə ötürə bilməz”.

15. Nəhl - 43

Hüseyn ibn Səid nəql edərək deyir: “İmam Baqir (ə) Allahın QuraniKərimdə nazil etdiyi “Əgər bilmirsinizsə, zikr əhlindən soruşun” (Nəhl /43) ayəsinin təfsiri haqda belə buyurdu: “Zikr əhli bizik”.

16. Ənbiya - 105

Əhməd ibn Muhəmməd bizə Hüseyn ibn Səiddən, o da Nəzr ibn Süveyddən, o da Abdullah ibn Sinandan nəql edir ki, İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) Uca Allahın “Biz zikrdən sonra Zəburda da yer üzünə yalnız Mənim əməli saleh bəndələrimin varis olacağını yazmışdıq” (Ənbiya /105) ayəsi, oradakı zikrin və Zəburun nə olduğu barəsində soruşduqda, buyurdu: “Zikr Allahın yanında, Davuda nazil olan Zəbur və endirilmiş bütün kitablar alimdədir (imamdadır)”.

17. Ali-İmran - 7

İbrahim ibn İshaq bizə Abdullah ibn Həmmaddan, o da Büreyd ibn Müaviyə əl-İclidən, o da İmam Baqir (ə) və ya İmam Sadiqdən (ə) Uca Allahın “Halbuki onların yozumunu (həqiqi mənasını) Allahdan və elmdə qüvvətli olanlardan başqa heç kəs bilməz” (Ali-İmran /7) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Peyğəmbər (s) elmdə qüvvətli olanların ən üstünüdür. Allah ona nazil etdiklərini və yozumunu öyrətmişdir. Allah ona yozumunu öyrətmədən heç bir şey nazil etmədi. Ondən sonrakı canişinləri də bütün bunları bilirlər. Onun yozumunu bilməyən alim şəxslər isə elmlə bu ayələr barədə bir şey söylədikdə, Allah onların belə cavab verdiyini buyurur: “Biz onlara iman gətirdik, onların hamısı Rəbbimizin dərğahındandır”, -deyərlər”. Quranın xüsusi və ümumi, möhkəm və mütəşabeh, nasix və mənsux ayələri vardır. Elmdə qüvvətli olanlar isə onları bilirlər”.

18. Hud - 17

Zazandan Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Məğər öz Rəbbi tərəfindən aydın bir dəlil üzərində dayanan, ardınca Allah tərəfindən bir şahidi olan” (Hud /17) ayəsinin təfsiri haqda belə nəql edilmişdir: “Allah rəsulu (s) Rəbbi tərəfindən aydın bir dəlil, Əli ibn Əbu Talib (ə) isə onun ardınca Allah tərəfindən olan bir şahiddir”.

19. Ənkəbut - 49

Muhəmməd ibn Hüseyn bizə Cəfər ibn Bişrdən, eləcə də Həsən ibn Əli ibn Fəzzaldan, o da Müsənnə ibn Hənnatdan, o da Həsən ibn əs-Seyqəldən nəql edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) Uca Allahın “Xeyr, bu

elm verilmiş kəslərin sinələrində olan açıq-aydın ayələrdir” (Ənkəbut /49) ayəsi barədə soruşdum, buyurdu: “ (O şəxslər) bizim və (ayədəki) məqsəd də bizim”.

20. Nəml - 40

Əhməd ibn Musa bizə Həsən ibn Musa əl-Xəşşabdan, o da Əbdürrəhman ibn Kəsir əl-Haşimidən İmam Əbu Abdullah Sadiqin (ə) Uca Allahın “Kitabdan bir qədər elmi olan birisi dedi: “Mən onu sənə bir göz qırpımında gətirərəm!” (Nəml /40) ayəsini söylədikdən sonra barmaqlarını aralayıb sinəsinə qoydu və buyurdu: “Allaha and olsun ki, kitabın bütün elmi bizdədir”.

21. Rəd - 43

Muhəmməd ibn Hüseyin və Yaqub ibn Yəzid bizə İbn Əbu Ümeyrədən, o da Büreyd ibn Müaviyədən nəql edir: “İmam Əbu Cəfər Muhəmməd Baqirdən (ə) Uca Allahın “De: “Mənimlə sizin aranızda Allahın və Kitabı bilənin şahid olması yetər!”” (Rəd /43) ayəsi barədə soruşdum, buyurdu: “Məqsəd bizim. Peyğəmbərdən (s) sonra Əli (ə) bizim ilkimiz, ən fəzilətimiz və ən xeyirliyimizdir”.

22. Qədr - 1-2

Əhməd ibn Muhəmməd bizə Əli ibn Həkəmdən, o da Seyf ibn Əmirədən, o da Davud ibn Fərqəddən nəql edir: “İmam Sadiqdən (ə) Uca Allahın “Həqiqətən, Biz onu (Qurani) Qədr gecəsi nazil etdik! Sən nə bilirsən (haradan bilirsən) ki, Qədr gecəsi nədir?!” (Qədr /1-2) barədə soruşdum, buyurdu: “Həmin gecə qarşıdakı ildə baş verəcək ölümlər, doğuşlar barədə xəbərlər nazil

olur”. Dedim: “Kimə nazil olur?” Buyurdu: “Kimə (nazil) ola bilər ki?! Həmin gecə camaat namaz, dua və öz hacətləri ilə məşğuldurlar. Bu işin sahibi (imam) isə günəş batdıqdan ta dan yeri sökülənədək onun yanına bir ilin əmrləriylə enən mələkləri qarşılamaqla məşğuldur. Dan yeri sökülənə kimi onun üçün salamatlıqdır!”

23. Duxan - 4

Əhməd ibn Muhəmməd bizə Ömər ibn Əbdüləzizdən, o da Yunusdan, o da Hərs ibn Müğeyrə əl-Bəsridən və Əmrədən, o da İbn Əbu Ümeyrdən, o da ona Hişamdan rəvayət edən şəxsdən nəql edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) Uca Allahın “Hər bir hikmətli iş o gecə hökm (ayır) olunur” (Duxan /4) ayəsi barədə soruşdum, buyurdu: “Bu, Qədr gecəsidir. Həmin gecə Həcc qafilələri, itaət, günah, ölüm və həyatlar, Allahın gündüz və gecələrdə iradə edib həyata keçirəcəkləri yazılır, sonra Yerin sahibinə göndərilir”. Hərs ibn Müğeyrə əl-Bəsri dedi: “Yerin sahibi kimdir?” Buyurdu: “Sizin imamınız”.

24. Hicr - 75

Əbul-Fəzl Ələvi bizə Səid ibn İsa əl-Kəbəridən, o da İbrahim ibn Həkəm ibn Züheyrdən, o da atasından, o da Şərik ibn Abdullahdan, o da Əbdüləla ət-Təğlibidən, o da Əbu Vəqqasdan, o da Salman Farsidən (Allah ondan razı olsun!) nəql edir: “Əmirəl-möminin Əlinin (ə) Uca Allahın “Bunda ayır edə bilənlər üçün ibrətlər vardır. Həqiqətən, o yolun üstündə hələ də durmaqdadır!” (Hicr /75) ayəsi barədə belə buyurduğunu eşitdim: “Peyğəmbər (s) məxluqları üzlərindən tanıyırdı. Ondan sonra mən və Qiyamətədək nəslimdən olan imamlar

məxluqları ayırd edənlərik”.

25. Ali-İmran - 157

Cəfər ibn Muhəmməd Fəzari nəql edərək deyir: “İmam Baqirdən (ə) Allahın Qurani-Kərimdə buyurduğu “Əgər Allah yolunda öldürülsəniz, yaxud ölsəniz” (Ali-İmran /157) ayəsinin təfsiri haqda soruşdum. İmam (ə) soruşdu: “Heç bilirsiniz Allahın yolu nədir?” Dedim: “Xeyr, Allaha and olsun ki, yalnız səndən eşitdiklərimizi bilirik”.

İmam (ə) buyurdu: “Allahın yolu Əli ibn Əbu Talib və onun zürriyyəsidir. Kim onun vilayətində qətlə yetirilərsə, Allah yolunda qətlə yetirilmiş olar və kim onun vilayətində ölərsə, Allah yolunda ölmüş olar”.

26. Rəhman - 19-22

Əbuzər Gifaridən belə nəql edilmişdir: “Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Bir-birinə qovuşan iki dəniz bir-birinə qarışdır” - ayəsindən məqsəd Möminlərin əmiri Əli ibn Əbu Talib (ə) və Fatimədir (ə). “O iki dənizdən inci və mirvari çıxır” (Rəhman /19-22) ayəsindən məqsəd Həsən (ə) və Hüseyndir (ə). Kimsə bu dörd nəfərə bənzər birini görübmü? Onları yalnız mönin sevər və onlara yalnız kafir nifrət edər. Odur ki, bu Əhli-Beyti sevməklə mömin olun və bu Əhli-Beytə nifrət etməklə kafir olmayın! Yoxsa cəhənnəm oduna atılırsınız”.

27. Zariyat - 5-9

Əbu Hənzə Sumali nəql edərək deyir: “İmam Baqirdən (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “And olsun zینətli (yola) və gözəl görünüşlü göyə” (Zariyat /5-9)

ayəsinin təfsiri haqda soruşdum. O, belə buyurdu: “Quranın batinində qeyd olunan “göy” Allah rəsulu (s), “zinət yol” isə Möminlərin əmiri Əli ibn Əbu Talibdir (ə). O, Peyğəmbərin (s) özü və Əhli-Beytidir (ə)”.

28. Hədid - 28

Səmaə b. Mihran, Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam) Azzə və Cəllə olan Allahın «Öz mərhəmətindən iki pay versin» (Hədid /28) ayəsi haqqında: «Burada Həsən (ə) və Hüseyn (ə) nəzərdə tutulmuşdur. «Sizə işığında gedəcəyiniz bir nur bəxş etsin». (Hədid /28) Sizə ardınca gedəcəyiniz bir imam bəxş etsin».

29. Ali-İmran - 162, 163

Ammar əs - Sabati rəvayət etmişdir: Əbu Abdullah (Cəfəri Sadiq əleyhissalam) buyurur: «Məgər Allahın razılığının ardınca gedənlər Allahın qəzəbinə düşər olan kəs bir olarmı? Onun yeri cəhənnəmdir. Bu dönüş yeri (cəhənnəm) necə də pisdir. Onlar Allah dərgahında dərəcə - dərəcədirlər». (Ali - İmran /162, 163) «Allahın razılığının ardınca gedənlər imamlardır. Ey Ammar! Allaha and olsun ki, onlar, möminlər üçün dərəcələrdir. Allah möminlərin bizi qəyyum götürmələri və tanımaları ilə əməllərini qat-qat artırır və onları yüksək dərəcələrə çatdırır».

30. İbrahim - 24

Amr b. Hureys belə rəvayət etmişdir: Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Kökü yerdə möhkəm, budaqları isə səmada olan gözəl bir ağac kimi...» (İbrahim /24) ayəsinin mənasını soruşdum. Buyurdu ki:

«Onun kökü Rəsulullah, gövdəsi Əmirul-möminin, budaqları isə onların nəslindən gələn imamlardır. İmamların elmi o ağacın meyvəsi, mömin şüalər isə o ağacın yarpaqlarıdır. Buyurdu ki: «Bir mömin doğulduğu zaman, o ağacda bir yarpaq açdığı kimi, bir mömin öldüyü zaman da, o ağacdən bir yarpaq düşər».

31. Furqan - 62

Məhəmməd b. Numan, Salamdan belə rəvayət etmişdir: Əbu Cəfərdən (Məhəmməd Baqir əleyhissalam): «Onlar yer üzündə təkəbbürsüz gəzərlər» (Furqan /62) ayəsinin mənasını soruşdum. Buyurdu ki: «Bunlar düşmənlərinin şərrindən qorxduqları üçün təvazökarlıqla yeriyən vəsiyyəti yerinə yetirənlərdir».

32. Zariyat - 35,36

Salim əl - Hənnat belə rəvayət etmişdir: Əbu Cəfərdən (Məhəmməd Baqir əleyhissalam): «Buna görə orada olan möminləri çıxardıq. Orada bir evdən başqa müsəlman tapmadıq» (Zariyat /35,36) ayələrini soruşdum. Buyurdu ki: «O evdə Məhəmməd (s.ə.ə.s)in Əhli-Beytindən başqası qalmadı»

33. Yusif - 108

Səllam b. Mustənir, Əbu Cəfərdən (Məhəmməd Baqir əleyhissalam) belə rəvayət etmişdir: «De ki: Mənim yolum budur. Mən Allaha dəvət edirəm. Mən və mənim ardımca gələnlər də aydınlıq yolundayıq». (Yusif /108) Burada Rəsulullah, Əmirul-möminin və onlardan sonrakı vəsiyyəti yerinə yetirənlər nəzərdə tutulmuşdur».

34. Cinn - 18

Məhəmməd b. Fudayl, Əbu Həsən (ə)dən: «Şübhəsiz ki, məscidlər Allaha məxsusdur. Allahla yanaşı heç kimə yalvarmayın» (Cinn /18) ayəsi ilə əlaqədar olaraq bu açıqlamanı rəvayət etmişdir: «Ayədə keçən «məsacid» sözündə məqsəd vəsiyyəti yerinə yetirənlərdir».

35. Ənam - 19

Malik əl - Cuhəni belə rəvayət etmişdir: Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Bu Quran, onunla sizi və onun çatacağı adamları xəbərdar etməyim üçün mənə vəhy olundu» (Ənam /19) ayəsinin nə mənə verdiyini soruşdum. Buyurdu ki: «Yəni, Muhəmmədin Əhli-Beytindən imamlıq dərəcəsinə çatan kəs, Rəsulullah (s.ə.ə.s)ın etdiyi kimi, insanları Quran ilə xəbərdarlıq edir».

36. Bəqərə - 59

Əbu Həmzə, Əbu Cəfərdən (Məhəmməd Baqir əleyhissalam) belə rəvayət etmişdir: «Aşağıdakı ayə, Muhəmməd (s.ə.ə.s)ə bu şəkildə nazil olmuşdur: «Lakin (Muhəmməd Əhli - Beytinə) zülm edənlər özlərinə deyilmiş sözü başqası ilə dəyişdilər. Biz də (Muhəmmədin Əhli - Beytinə zülm edənlərə) o zalımlara etdikləri zülmə görə göydən cəza nazil etdik». (Bəqərə /59)

37. Duxan - 40-42

Zeyd əş - Şəhham belə rəvayət etmişdir: Bir cüm'ə gecəsi Əbu Abdullah (Cəfəri Sadiq əleyhissalam) ilə yol

gedirdik.O, mənə dedi: «Bu gecə cüm'ə gecəsidir.Bizə Quran oxu».Mən də aşağıdakı ayələri oxudum: «Şübhəsiz ki, ayırd ediləcək gün, onların hamısının bir yerə toplanılacaqları vaxtdır.O gün dostun - dostu heç bir faydası olmayacaqdır və özlərinə kömək də edilməyəcəkdir.Ancaq Allahın rəhm etdiyi kəslərdən başqa». (Duxan /40-42) Əbu Abdullah (ə) buyurdu: «Allaha and olsun ki, Allahın rəhm etdiyi kəslər bizik və Allaha and içirəm ki, biz Allahın istisna etdikləriyik.Lakin biz onlara möhtac deyilik».

38. Əraf - 7

Əbu Bəsir, Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): Azzə və Cəllə olan Allahın: «Bizi buna doğru yolu göstərən Allaha həmd olsun! Əgər Allah bizi doğru yola yönəltməsəydi, bu yolu tapmazdıq» (Əraf /7) ayəsi ilə əlaqədar olaraq bu açıqlamanı rəvayət etmişdir: «Qiyamət günü Nəbi (s), Əmirul - möminin və onun nəslindən gələn imamlar çağırılar.İnsanların görə biləcəkləri bir yerdə dayandırarlar. Müttəfiqləri onları gördükləri zaman: «Bizi buna doğru yolu göstərən Allaha həmd olsun! Əgər Allah bizi doğru yola yönəltməsəydi, bu yolu tapmazdıq» (Əraf /7) Yəni, bizi Əmirul - möminin və onun nəslindən gələn imamların (ə) qəyyumluğuna hidayət etdirən Allaha həmd olsun».

39. Bəqərə - 208

Abdullah b. Aclan, Əbu Cəfərdən (Məhəmməd Baqir əleyhissəlam) belə rəvayət etmişdir: «Ey iman edənlər! Sülhə bütünlüklə girin.Şeytanın addımlarıyla getməyin.Çünki o, sizə açıqca düşməndir». (Bəqərə /208) «Burada biz Əhli - Beytə tabe olmağın zəruriliyini

anladır».

40. Qasəs - 51

Abdullah b. Cundəb belə rəvayət etmişdir: Əbul - Həsəndən (Əli b. Musa əleyhissalam) «Cəlalım haqqı, bəlkə ibrət alarlar deyə, sözü onlar üçün sıra ilə çatdırdıq» (Qasəs /51) ayəsinin mənasını soruşdum. Buyurdu ki: «Bu, bir imamı digərinə çatdırırıq deməkdir».

42. Tövbə - 16

Abdullah b. Aclan, Əbu Cəfərdən (Məhəmməd Baqir əleyhissalam) belə rəvayət etmişdir: «Yoxsa, (siz) elə hesab edirsiniz ki, Allah sizlərdən; cihad edənləri Allahdan, Onun elçisindən və möminlərdən başqasını özlərinə dost tutmayanları üzə çıxarmadan başlı - başına buraxılacaqsınız?». (Tövbə /16) Burada möminlər deməsi ilə imamlar (əleyhimussəlam) nəzərdə tutulmuşdur.Yəni, onlardan başqasını özünüə sirdaş tutmayın...».

43. Əraf - 181

Abdullah b. Sinan belə rəvayət etmişdir: Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Yaratdıqlarımızdan bir ümmət də vardır ki, ? (insanlara) haqq olaraq doğru yolu göstərər və onunla ədaləti tətbiq edərlər» (Əraf /181) ayəsini soruşdum.Buyurdu ki: «Bunlar imamlardır».

44. Bələd - 1,2,3

Əhməd b. Məhəmməd b. Abdullah mərfu (birbaşa)

olaraq belə rəvayət etmişdir: «And içirəm bu bələdə (Məkkəyə)! Ki, sən bu ərazidə şəhərdə qalırsan! Və (and içirəm) ataya və doğulana!» (Bələd /1,2,3) «Burada Əmirul - möminin və ondan əmələ gələn imamlar nəzərdə tutulmuşdur».

45. Taha - 116

Muəlla b. Məhəmməd ona xəbər verən bir nəfərdən, o Əli b. Cəfərdən belə rəvayət etmişdir: Əbul - Həsən (ə)in belə dediyini eşitdim: «Rəsulullah (s.ə.ə.s) yuxusunda Teym, Adiyy və Uməyyə qəbilələrinə mənsub olanları minbərin üstündə oturduqlarını görəndə kədərləndi.Buna görə Allah Təbərəkə və Təala ona təsəlli vermək üçün bu ayəni nazil etdi: «O zaman biz mələklərə dedik: «Adəmə səcdə edin». Onlar da səcdə etdilər, tək iblisdən başqa.O imtina etdi». (Taha /116) Sonra Allah belə vəhy etdi: «Ey Məhəmməd! Mən əmr etdim, əmrinə itaət edilmədi.Sən də əmr etdiyin halda, vəsiyyəti yerinə yetirəninlə əlaqədar onun əmrinə itaət edilməməsinə görə kədərlənmə».

46. Zuha - 4-5

Muhəmməd ibn Abbas isnadla Zeyd ibn Əlidən (ə) "Həqiqətən, Rəbbin sənə bəxş edəcək və sən (Ondan) razı qalacaqsan!" (Zuha /4-5) ayəsi barədə belə nəql edir: "Allah rəsulunun (s.ə.ə.s) razılığı Allahın onun Əhli-Beytini və onların şüələrini Cənnətə daxil etməsindədir".Niyə də belə olmamalıdır? Allah Cənnəti onlar üçün, Cəhənnəmi isə onların düşmənləri üçün yaratmışdır.Onların düşmənlərinə Allahın, mələklərin və bütün insanların lənəti olsun!

47. Bəqərə - 47

Muhəmməd ibn Əli İmam Sadiqdən (ə) Allah-taalanın “Ey İsrail övladları! Sizə bəxş etdiyim nemətimi və sizi bütün aləmlərdən üstün tutduğumu yadınıza salın!” (Bəqərə /47) ayəsi barədə soruşduğunu, onun da belə buyurduğunu rəvayət edir: “Bu, Muhəmmədin ailəsinə (ə) aiddir”.

48. Bəqərə - 58

Süleyman Cəfəri İmam Əbülhəsən Rzadan (ə) İmam Əbu Cəfərin (ə) Allah-taalanın ““Hittə!” (“bizi bağışla!”) söyləyərək daxil olun, Biz də günahlarınızı bağışlayırıq” (Bəqərə /58) ayəsi haqqında belə buyurduğunu nəql edir: “Biz sizin “hittə” qapınızıq”.

49. Bəqərə - 121

Əbu Vəllad belə rəvayət edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) Allah-taalanın “Verdiyimiz kitabı layiqincə oxuyanlar həmin kitaba iman gətirənlərdir...” (Bəqərə /121) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Onlar İmamlardır (ə)”.

50. Bəqərə - 255

Müaviyə ibn Əmmar belə rəvayət edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) Allah-taalanın “Allahın izni olmadan Onun yanında kim şəfaət edə bilər?” (Bəqərə /255) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Həmin şəfaətçilər bizik”.

51. Ali-İmran - 18

Mərzuban Qummi belə rəvayət edir: “İmam Əbülhəsən

Musadan (ə) Allah-taalanın “Allah şahidlik etdi ki, Özündən başqa heç bir tanrı yoxdur. Mələklər və haqq-ədalətdən ayrılmayan elm sahibləri də... şahidlik etdilər” (Ali-İmran /18) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Bu (elm sahibləri) imamdır”.

52. Ali-İmran - 103

Muhəmməd ibn Süleyman Bəsri Deyləmi öz atasından İmam Əbu Cəfər Baqirin (ə) Allah-taalanın “Siz oddan olan bir uçurumun kənarında ikən o sizi oradan xilas etdi” (Ali-İmran /103) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: “Xilaskar Muhəmməddir (s)”.

53. Ali-İmran - 110

Həmmad ibn İsa öz yoldaşlarından İmam Əbu Abdullah Sadiqin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Əlinin (ə) qıraətində “Siz insanlar üçün ortaya çıxarılmış ən yaxşı ümmətsiniz” (Ali-İmran /110) ayəsi Muhəmmədin ailəsidir (ə)”.

54. Ali-İmran - 123

Ribi ibn Həriz belə rəvayət edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiq (ə) ayəni “Həqiqətən, siz Bədrdə zəif olduğunuz halda, Allah sizə yardım etdi” (Ali-İmran /123) olaraq oxudu və buyurdu: “Peyğəmbər (s) aralarında olduğu halda onlar zəlil ola bilməzdilər”.

55. Nisa - 159

Mişrəqi bir neçə şəxsdən Allah-taalanın “Kitab əhlindən elə bir kəs olmaz ki, ölümündən əvvəl ona iman gətirməsin, lakin o, qiyamət günündə onların əleyhinə

şəhadət verəcək” (Nisa /159) ayəsi barədə belə söyləndiyini nəql edir: “Burada məqsəd Muhəmməddir (s). Elə bir yəhudi, xristian yoxdur ki, öldükdə onu Allahın rəsulu, özünün də ona qarşı kafir olduğunu bilməsin”.

56. Nisa - 174

Abdullah ibn Süleyman belə rəvayət edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) Allah-taalanın “Ey insanlar! Sizə Rəbbiniz tərəfindən dəlil gəlmişdir. Biz sizə aydın bir nur endirdik” (Nisa /174) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: “Dəlil Muhəmməd (s), nur isə Əlidir (ə)”. Mən soruşdum: “Bəs, “doğru yol” (Nisa /175) İmam (ə) buyurdu: “Doğru yol da Əlidir (ə)”.

57. Nəhl - 16

Müəlla ibn Xüneys İmam Əbu Abdullah Sadiqin (ə) Allahtaalanın “Əlamətlər də (müəyyən etdi). Ulduz vasitəsilə istiqamət taparlar” (Nəhl /16) ayəsi barədə belə buyurduğunu rəvayət edir: “Ulduz Muhəmməd peyğəmbər (s), əlamətlər isə canişinlərdir ki, (insanlar) onların vasitəsilə hidayət tapırlar”.

58. Nəhl - 51

Əbu Bəsir İmam Əbu Abdullah Sadiqin (ə) Allah-taalanın “İki tanrı qəbul etməyin. O (Allah) yalnız tək bir tanrıdır” (Nəhl /51) ayəsi barədə belə buyurduğunu rəvayət edir: “Məqsəd budur: “Özünü zə iki imam seçməyin, imam yalnız birdir”.

59. Bəqərə - 37

(İbn Babuveyhdən) nəql olunur: Mənə Muhəmməd ibn Musa ibn əl-Mütəvəkkil danışdı, o Muhəmməd ibn Yəhyadan, o Əhməd ibn Muhəmməddən, o Abbas ibn Mərufdan, o Bəkr ibn Muhəmməddən, o isə Əbu Səid əl-Mədəinidən (mürsəl olaraq) belə nəql etdi: Allah-Təalanın «Beləcə, Adəm öz Rəbbindən kəlmələr öyrəndi» (Bəqərə /37) ayəsi barəsində buyurdu: "(Adəm) Allahdan Muhəmməd, Əli, Fatimə, Həsən və Hüseyn (əleyhimus-salam) haqqı xatirinə (bağışlanmasını) dilədi."

60. Bəqərə - 83

İbn əl-Farisi "Rövzətül-Vaizin" kitabında nəql edir: İmam Sadiq (ə) Allahın: «Valideynlərə yaxşılıq edin!» (Bəqərə /83) kəlamı barəsində buyurdu: "Buradakı 'valideyn' (ata-ana) Muhəmməd (s) və Əlidir (əleyhimus-salam)."

61. Sad - 75

Əbu Səid Xudri (r.ə) nəql edərək deyir: "Mən Allah Rəsulu (s) ilə birlikdə oturmuşdum. Bir nəfər bizə yaxınlaşdı və Peyğəmbərdən (s) soruşdu: "Ey Allahın Rəsulu, mənə Adəmə (ə) səcdə etmədiyi zaman Allahın İblisə dediyi "Ey İblis! Sənə mənim iki əlimlə yaratdığımıza səcdə etməyə nə mane oldu? Təkəbbür göstərdin, yoxsa özünü üstünlərdən bildin?" (Sad /75) ayəsini izah et. Ey Allahın Rəsulu, mələklərdən də uca olan "üstünlər" kimlərdir? Allah Rəsulu (s) buyurdu: "Mən, Əli (ə), Fatimə (ə), Həsən (ə) və Hüseyn (ə). Biz ilahi ərşin pərdələri arasında idik və Allahı təqdis edirdik. Mələklər də Adəm (ə) yaradılmamışdan iki min il əvvəl bizim təqdisimizlə Allahı təqdis edirdilər. Allah

Adəmi (ə) yaradanda mələklərə ona səcdə etməyi əmr etdi və bu əmr bizə aid olmadı. Yalnız İblis Allahın əmrini yerinə yetirməkdən imtina etdi. Onda Allah İblisə buyurdu: "Təkəbbür göstərdin, yoxsa özünü üstünlərdən bildin?" Allah "üstünlər" dedikdə biz beş nəfəri (Əhli-Beyti) nəzərdə tuturdu. Bizim adımız ilahi ərşin pərdələri üzərinə yazılıb. Biz Allahın o qapısınıq ki, Ona bizim tərəfdən gələrlər. İnsanlar bizim vasitəməzlə doğru yola hidayət olunurlar. Bizi sevəni Allah sevir və onu Cənnətdə məskunlaşdıracaq. Bizimlə düşmən olan kəslə Allah düşmən olar və onu Öz cəhənnəm odunda məskunlaşdırar. Bizi halalzadələrdən başqaları sevməz".

Ruhul-Quds haqqında nazil olan ayələr

1. İsra - 85

Əhməd ibn Muhəmməd bizə Hüseyn ibn Səiddən, o da Həmmad ibn İsadən, o da İbrahim ibn Ömər əl-Yəmanidən, o da Hüseyn ibn Əbul-Əladan, o da Əbu Bəsirdən nəql edir: "İmamın (ə) "Səndən ruh haqqında soruşarlar. De: "Ruh Rəbbimin əmrindəndir" (İsra /85) ayəsi barədə belə buyurduğunu eşitdim: "O (ruh) Cəbrail (ə) və Mikaildən (ə) daha əzəmətli bir mələkdir. Muhəmməddən (s) əvvəlki peyğəmbərlərin heç biri ilə olmadı. (İndi) imamlarladır. Sənin zənn etdiyin kimi deyildir".

2. Şura - 52

Sələmə ibn Xəttab bizə Yəhya ibn İbrahimdən, o da Əsbat ibn Salimdən nəql edir: "İmam Əbu Abdullah Sadiqin (ə) yanında idim, Hiyyə əhlindən bir şəxs onun

yanına gələrək dedi: “Allah işlərini islah etsin! Uca Allahın “Sənə də beləcə əmrimizdən olan bir ruh vəhy etdik...” (Şura /52) ayəsi barədə soruşmaq istəyirəm”. İmam (ə) buyurdu: “Uca Allah onu yerə endirdiyi zamandan bəri o, bizdədir və (əsla) səmaya qalxmayıb”.

Qureyşin iki bütü (I) və Müaviyə (I) haqqında nazil olan ayələr

1. Hucurat - 1

əl-Mufid «əl-İxtisas» kitabında rəvayət edir: İbn Kudeynə əl-Övdidən rəvayət olunur ki, o dedi:
— Bir nəfər Əmirəl-mömininin (əleyhissalam) hüzurunda ayağa qalxıb Allah Taalanın: «Ey iman gətirənlər! Allahdan və Onun Rəsulundan öne keçməyin (özünüzdən hökm verməyin)...» (Hucurat /1) kəlamı haqqında soruşdu ki, bu ayə kimlər barəsində nazil olmuşdur?
İmam (əleyhissalam) buyurdu:
— «Qureyşdən olan iki nəfər (kişi) barəsində.»

2. Huməzə - 1

Muhəmməd ibn Abbas isnadla Süleymandan belə nəql edir: İmam Sadiqdən (ə) "(Dalda) qeybət edib (üzdə) tənə vuran hər kəsin vay halına!" (Huməzə /1) ayəsi barədə soruşdum, belə buyurdu: Ali-Muhəmmədin haqqına tənə vuranlar.Onlar Ali-Muhəmmədin qeybətini edib elə bir yerdə qərarlaşdılar ki, Ali-Muhəmməd həmin yerə onlardan daha haqlı idi.

3. Qariə - 8-9

Muhəmməd ibn Abbas İmam Kazimdən (ə), o, atasından, o da babasından (ə) Allah-taalanın "Tərəzisi yüngül gələn kimsənin isə, Məskəni Haviyə (Cəhənnəmin dibi) olacaq!" (Qariə /8-9) ayəsi barədə belə demişdir: "Üç nəfər barədə nazil olmuşdur".

4. Bəqərə - 264

Əbu Bəsir İmam Əbu Abdullah Sadiqin (ə) Allah-taalanın "Ey iman gətirənlər! Sədəqələrinizi malını riyakarlıqla sərf edənlər, Allaha və axirət gününə inanmayan şəxslər kimi, minnət qoymaq və əziyyət verməklə puça çıxartmayın. Belə kimsələrin halı, üzərində bir az torpaq olan qayaya bənzər ki, şiddətli bir yağış o torpağı (yuyub) aparar və qayanı çılpaq bir daş halına salar. Onlar qazandıqlarından bir şeyə qadir (nail) olmazlar" (Bəqərə /264) ayəsi barədə belə buyurduğunu rəvayət edir: "Daş Səffandır. "...malını riyakarlıqla sərf edənlər" filankəs, filankəs, filankəs, Müaviyə və onun tərəfdarlarıdır".

5. İbrahim - 6

Həriz ona rəvayət edən şəxsdən İmam Əbu Cəfər Baqirin (ə) Allah-taalanın "İş bitdikdə Şeytan belə deyəcək..." (İbrahim /6) ayəsi barədə belə buyurduğunu nəql edir: "Bu, ikincinin barəsindədir. Quranda olan "Şeytan dedi" kəlmələri məhz ikinci barədədir".

6. Loğman - 19

Əmirəl-Möminin İmam Əli (ə) Allah buyurduğu: "Səslərin ən pisi eşşək səsidir" (Loğman /19) ayəsi

haqqında buyurmuşdur:

"Uca Allah o işdən uzaqdır ki, bir məxluqu yaratsın, sonra da onu və onun səsini təhqir eləsin və ya inkar etsin. Ayədə deyilən "eşşək" sözü, sizin bildiyiniz eşşək mənasında deyildir. Ayədəki eşşəyin mənası, Əbu Bəkr (İ) və onun dostu Ömərdir (İ) ki, Cəhənnəmdə alovlanan tabutun içində iki eşşək şəklində yanarlar. Onlar nalə çəkəndə cəhənnəm əhli onların səmindən əzab çəkərlər və əziyyətdə olarlar!"

Aişə (lən) və Həfsə (lən) haqqında nazil olan ayələr

1. Əraf - 40

Əbu Tüfeyl nəql edərək deyir: "Möminlərin əmiri Əli ibn Əbu Talibin (ə) belə buyurduğunu eşitdim: "Mühəmmədin (s) səhabələrindən hədisləri əzbərləyənlər və Əbu Bəkrin qızı Aişə bilirdilər ki, Əshabu Cəməl (Cəməldə ona qarşı savaşırlar) və Əshabu Nəhrəvan (Nəhrəvanda ona qarşı savaşırlar) Peyğəmbərin (s) dili ilə lənətlənilər və erkək dəvə iynənin gözündən keçməyincə onlar Cənnətə daxil olmazlar" (Əraf /40)

2. Təhrim - 4

"Şeyx (Tusi) özünün «Əl-Amali» (imla etdirilən hədislər) kitabında deyir:

Bizə Əbu Əbdullah Məhəmməd, Numanın oğlu Məhəmməd (Şeyx Mufid) xəbər verib dedi: Bizə Əbu Həfs Ömər, Məhəmmədin oğlu rəvayət etdi, dedi: Bizə Əbu Əbdullah Hüseyn, İsmayılın oğlu rəvayət etdi, dedi: Bizə Əbdullah, Şəbibin oğlu rəvayət etdi, dedi: Mənə

Məhəmməd, Məhəmməd ibn Əbdüləzizin oğlu rəvayət etdi, dedi: Atamın kitabında Zühridən, o da Übeydullahdan, Əbdullahın oğlundan, o da Abbasın oğlundan (İbn Abbasdan) belə tapdım ki, o dedi:

Həfsə (l) Allahın Elçisini (Allahın xeyir-duası və salamu onun və soyunun üzərinə olsun) Aişənin (l) növbəsi olan gündə İbrahimin anası (Mariya) ilə birlikdə gördü və dedi: «And olsun ki, bu barədə ona (Aişəyə) xəbər verəcəyəm!»

Allahın Elçisi (Allahın xeyir-duası və salamu onun və soyunun üzərinə olsun) buyurdu: «Bunu gizlət, o (Mariya) artıq mənə qadağandır (yasaqdır).»

Lakin Həfsə (l) bu barədə Aişəyə (l) xəbər verdi. Allah Öz Peyğəmbərinə (Allahın xeyir-duası və salamu onun və soyunun üzərinə olsun) bunu bildirdi və Peyğəmbər Həfsəyə (l) sirri yaydığını bəyan etdi. Həfsə (l) ona dedi: «Bunu sənə kim xəbər verdi?» Peyğəmbər buyurdu: «Mənə hər şeyi bilən və hər şeydən xəbərdar olan (Allah) xəbər verdi.»

Sonra Allahın Elçisi (Allahın xeyir-duası və salamu onun və soyunun üzərinə olsun) qadınlara yaxınlaşmayacağına dair bir ay müddətinə and içdi və adı uca olan Allah bu ayəni nazil etdi: (Əgər ikiniz [Həfsə (l) və Aişə (l)] Allaha tövbə etsəniz, [nə yaxşı! Çünki] qəlbləriniz artıq [haqdan] meyil etmişdir...) (Təhrim /4)

3. Təhrim - 10

Şərəfüddin ən-Nəcəfi dedi: İmam Cəfər əs-Sadiqdan (əleyhissalam) rəvayət olunmuşdur ki, o, Allah Taalanın bu kəlamı haqqında buyurdu:

— «“Allah kafirlərə Nuhun arvadı ilə Lutun arvadını

misal çəkdi...” (Təhrim /10) ayəsi, Sübhan olan Allahın Ayşə və Həfsə üçün çəkdiyi bir misaldır; belə ki, onlar Allahın Rəsuluna (səllallahu əleyhi və alihi) qarşı əlbir olmuş və onun sirrini yaymışdılar.»

Hədislər haqqında nazil olan ayələr

1. Bəyyinə - 2, 3

Həccal bizə Salehdən, o da Həsən ibn Məhbubdan, o da Malik ibn Ətiyyədən, o da Büreyd əl-İclidən nəql edir: “İmam Əbu Cəfərdən (ə) Uca Allahın “Pak səhifələri onlara oxuyan, Allah tərəfindən göndərilmişdir. O səhifələrdə doğru-dürüst hökmlər vardır” (Bəyyinə /2, 3) barədə soruşdum, buyurdu: “Həmin səhifələrdə yalandan paklanmış olan hədislərimizdir”.

2. Zümər - 18

Əbu Bəsir belə rəvayət edir: Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq) əleyhissalam) «Onlar sözə qulaq asır və onun ən yaxşısının ardınca gedirlər!» (Zümər /18) ayəsi barədə soruşdum. Buyurdu ki: «Burada hədis dinləyən və nə artıq, onu eşitdiyi kimi artırır - azaltmadan başqalarına çatdıran kəs nəzərdə tutulmuşdur».

Vilayət və qəyyumluq haqqında nazil olan ayələr

1. Leyl - 5-10

Əhməd ibn Muhəmməd bizə Hüseyn ibn Səiddən, o da Muhəmməd ibn Kəsirdən, o da Müxalid ibn Yəziddən, o

da Əbdüəladan, o da ona İmam Əbu Abdullah Sadiqdən (ə) rəvayət edən şəxsdən Uca Allahın “Kim (Allah yolunda) versə, (Allahdan) qorxsə və ən gözəl sözü təsdiq etsə (yəni vilayəti), biz ona ən asan olanı müyəssər edəcəyik! Amma kim xəsislik etsə, möhtac olmadığını sansa və ən gözəl sözü yalan saysa, biz ona ən çətin olanı müyəssər edəcəyik” (Leyl /5-10) ayəsi barədə İmamın (ə) belə buyurduğunu nəql edir: “Bu, vilayətdir”.

2. Fatir - 10

Ammar əl - Əsədi, Əbu Allahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Ona ancaq gözəl sözlər yüksəlidir. Gözəl sözləri də əməlisaleh yüksəldir» (Fatir /10) ayəsi ilə əlaqədar olaraq bu açıqlamanı rəvayət etmişdir: «İmam əlini sinəsinə qoyaraq, buradakı əməlisaleh sözündə məqsəd, biz Əhli-Beytin qəyyumluğudur. Allah, bizim qəyyumluğumuzdan imtina edənin əməlini yüksəltməz».

3. Ənam - 158

Hişam b. Hakəm, Əbu Allahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Əvvəlcədən (sözləşmədə) iman gətirməmiş və ya öz imanını ilə bir xeyir qazanmayan kəsə, artıq iman gətirməsi fayda verməyəcəkdir» (Ənam /158) ayəsinin mənası ilə əlaqədar olaraq bu açıqlamanı rəvayət etmişdir: «Burada nəzərdə tutulan, peyğəmbərləri və vəsiyyəti yerinə yetirənləri, xüsusilə Əmirul-möminin (ə)-in qəyyumluğunu etiraf etməkdir. Bunun etməyənin imanını ona bir fayda verməz. Çünki onun imanını yox edilmişdir».

4. Yunus - 58

Məhəmməd b. Fudayl belə rəvayət etmişdir: İmam Rzadan (Əli b. Musa əleyhissalam): «De ki, ancaq Allahın fəziləti və Onun rəhməti ilə! Qoy onlar bununla sevinəsinlər. Bu, onların topladıqlarından daha xeyirlidir» (Yunus /58) ayəsini soruşdum. Buyurdu ki: «Mühəmməd(s.ə.ə.s) və Ali - Mühəmməd(ə)in qəyyumluğu ilə sevinəsinlər. «Bu, onların topladıqlarından daha xeyirlidir». (Yunus /58) Yəni, onların dünyasından».

5. Bəqərə - 138

Əbdürrəhman b. Kəsir, Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam): «Allahın boyası ilə boyandıq. Boyası Allahın boyasından gözəl olan kimdir?» (Bəqərə /138) ayəsi ilə əlaqədar olaraq bu açıqlamanı rəvayət etmişdir: «Allah əhd almaq zamanı möminləri qəyyumluq boyası ilə rəngləmişdir».

6. Zariyat - 8,9

Həmzə, Əbu Cəfər (ə)dən: «Siz, həqiqətən də, (qəyyumluq haqqında) müxtəlif fikirlər içindəsiniz». «Qayıdan qaytarılır». (Zariyat /8,9) Qəyyumluqdan qayıdan cənnətə qaytarılır.

7. Ənfal - 61

İbni Muskan, Hələbidən belə rəvayət etmişdir: «Əgər, (onlar) sülhə meyl edərlərsə, onda (sən də) ona meyl et» (Ənam /61) ayəsində keçən əs - Səlim sözünün nə məna verdiyini Əbu Abdullahdan (Cəfəri Sadiq əleyhissalam) soruşdum. Buyurdu ki: «Bizim qəyyumluğumuz altına girməkdir».

8. Təkasur - 8

Muhəmməd ibn Abbas isnadla Əbu Həfs Saiğdən İmam Sadiqin (ə) belə buyurduğunu nəql edir: "Sonra da həmin gün nemətlər barədə mütləq sorğu-sual olunacaqsınız!" (Təkasur /8) Allaha and olsun ki, həmin nemət yemək və içmək deyil. Biz - Əhli-Beytin vilayətidir".

9. Maidə - 66

Muhəmməd ibn Müslim İmam Əbu Cəfər Baqirin (ə) Allahtaalanın "Əgər onlar Tövrata, İncilə və Rəbbi tərəfindən özlərinə nazil edilənə düzgün əməl etsəydilər,..” (Maidə /66) ayəsi barədə belə buyurduğunu rəvayət edir: "Bu (onlara nazil edilən), vilayətdir".

10. Ali-İmran - 103

Əbu Carud belə rəvayət edir:

İmam Baqir (Əleyhissalam) Allahın Qurani - Kərimdəki "parçalanmayın" (Ali-İmran /103) - kəlamı barədə

belə buyurdu: "Həqiqətən, Allah - Təala bilirdi ki, onlar Peyğəmbərlərindən sonra küfr və ixtilaf edəcəklər.

Buna görə də, O, onlardan əvvəlkiləri çəkindiridiyi kimi, onları da bundan çəkindiridi və onlara

Ali - Muhəmmədin (ə.s) Vilayətinin ətrafında toplaşmağı əmr etdi ki, parçalanmasınlar" ...

11. Əhzab - 72

(Şeyx Saduq) dedi: Əhməd ibn Ziyad ibn Cəfər əl-

Həmdani bizə nəql etdi, o Əli ibn İbrahim ibn Haşimdən, o Əli ibn Məbəddən, o da əl-Hüseyn ibn Xaliddən nəql edir ki, o belə demişdir:

****Əbül-Həsən Əli ibn Musa əl-Rza (əleyhissalam)**dan Allah-İzzət və Cəlal sahibinin bu kəlamı barəsində soruşdum:**

«Biz əmanəti göylərə, yerə və dağlara təklif etdik, onlar onu daşımaqdan imtina etdilər (qorxdular)...» (Əhzab /72).

İmam (ə) buyurdu: «O əmanət – Vilayətdir (ilahi rəhbərlikdir). Hər kim onu haqsız yerə iddia edərsə, kafir olar»."

Nasibilər haqqında nazil olan ayələr

1. Furqan - 23

Əhməd ibn Muhəmməd bizə Əli ibn Həkəmdən, o da Mənsur əlBuzurcdan, o da Süleyman ibn Xaliddən nəql edir: “İmam Əbu Abdullah Sadiqin (ə) belə buyurduğunu eşitdim: “Bəndələrin əməlləri hər cümə axşamı günü Peyğəmbərinizə (s) təqdim edilir. Ərəfə günü olduqda Rəbb (Rəbbin əmri və hökmü) əməllərə nazil olur. Bu, Uca Allahın Qurandakı sözüdür: “Onların etdikləri hər hansı bir (yaxşı) əməli Biz qəsdən (havada uçan) dağınıq zərrələrə (toz dənələrinə) döndərərək”. (Furqan /23) Dedim: “Sənə fəda olum, bunlar kimin əməlləridir?” Buyurdu: “Bizə və bizim şüalərimizə nifrət bəsləyənlərin əməlləridir”.

2. Mursəlat - 48

Əbu Hənzə Sumali nəql edərək deyir: “İmam Baqirdən

(ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Onlara “rüku edin” - deyildiği zaman rüku etməzlər” (Mursəlat /48) ayəsinin təfsiri haqda soruşdum. O, belə buyurdu: “Bu ayənin təfsiri Quranın batinindədir. Belə ki, nasibi və təkzib edənlərə “Əlinin vilayətini qəbul edin” - deyildikdə bunu qəbul etmədilər, çünki onların barəsində Allahın elmində bədbəxtlik var”.

Xanım Zəhra (s.ə) haqqında nazil olan ayələr

1. Nəhl - 90

Hüseyn ibn Səid nəql edərək deyir: “İmam Baqirin (ə) hüzurunda idim. İmam (ə) mənə belə buyurdu: “Allah-taala Qurani-Kərimdə belə buyurur: “Şübhəsiz, Allah ədaləti, yaxşılıq etməyi və qohumun haqlarını əda etməyi əmr edir”. (Nəhl /90) (Bu ayədə) “ədalət” Allah rəsulu (s), “yaxşılıq” Möminlərin əmiri Əli ibn Əbu Talib (ə), “qohumun haqlarını əda etmək” isə Fatiməyi Zəhradır (ə)”.

2. İsra - 26

Əbu Məryəm nəql edərək deyir: “İmam Sadiqin (ə) belə buyurduğunu eşitdim: “Elə ki, “Qohumların haqqını ver” (İsra /26) ayəsi nazil oldu, Allah rəsulu (s) Fədəyi Fatiməyə (ə) bağışladı”. Əban ibn Təğlib soruşdu: “Onu Allah rəsulu (s) bağışladı?” Ravi deyir: “İmam Sadiq (ə) qəzəbləndi, sonra isə belə buyurdu: “Onu Allah bağışladı”.

3. Qədr - 1-4

Muhəmməd ibn Qasim ibn Übeyd nəql edərək deyir: “İmam Sadiq (ə) Allahın Qurani-Kərimdə nazil etdiyi “Həqiqətən, Biz onu Qədr gecəsində nazil etdik” ayəsinin təfsiri haqda belə buyurmuşdur: “Gecə” sözündən məqsəd Fatimədir. “Qədr” sözündən məqsəd isə Allahdır. Kim Fatiməni həqiqi mərifətlə tanıyarsa, Qədr gecəsini dərk edir. Belə ki, Fatimə ona görə “Fatimə” adlandırılmışdır ki, insanlar onu tanımaqdan və ya onun mərifətindən çəkindirilmişlər – şəkk ravi tərəfindəndir. “Sən nə bilirsən ki, Qədr gecəsi nədir? Qədr gecəsi min aydan daha xeyirlidir”. Yəni o, min mömindən xeyirlidir və möminlərin anasıdır. “O gecə mələklər və Ruh yerə enər”. Yəni mömin mələklər, hansılar ki, Ali-Muhəmmədin (s) elminə sahibdirlər. “Ruhul-Qüds” isə Fatimədir (ə). “Rəbbinin izni ilə hər bir işdən ötrü. (O gecə) dan yeri sökülənə qədər hamı salamatlıqda olar”. (Qədr /1-4) Yəni Qaim (ə) zühur edənə qədər”.

İmam Həsən (ə) və İmam Hüseyn (ə) haqqında nazil olan ayələr

1. Tin - 1

Muhəmməd ibn Abbas isnadla Cəmil ibn Dərracdan belə nəql edir: İmam Sadiqin (ə) "And olsun əncirə və zeytuna" (Tin /1) ayəsi barədə belə buyurduğunu eşitdim: Əncir Həsən (ə), zeytun isə Hüseynidir (ə)".

2. Məryəm - 1

«Kəmalud-din və təmamun-nimə» kitabında, Sa'd ibn Əbdullah əl-Qumminin sənədi ilə İmam əl-Hüccət əl-

Qaimdən (əleyhis-salam) nəql olunan uzun bir hədisdə [belə deyilir]:

Dedim: «Ey Allah Elçisinin oğlu! Mənə "Kəf, Hə, Ya, Əyn, Sad" (كهيعص) (Məryəm /1) kəlamının təvili (batın mənası)

haqqında xəbər ver.»

İmam buyurdu: «Bu hərflər qeyb xəbərlərindəndir ki, Allah Öz bəndəsi Zəkəriyyəni (əleyhis-salam) onlardan agah etmiş, sonra onu Məhəmmədə (Allahın xeyir-duası və salamı onun və soyunun üzərinə olsun) nəql etmişdir.

Bu belə olmuşdu: Zəkəriyyə (əleyhis-salam) Rəbbindən ona Beş nəfərin [Pəncətəni-al-əba] adlarını öyrətməsini dilədi. Allah Cəbrayılı (əleyhis-salam) onun yanına endirdi və o adları ona öyrətdi. Zəkəriyyə Məhəmməd, Əli, Fatimə və Həsəni (əleyhimus-salam) yad etdikdə qəm-qüssəsi dağılar, kədəri çəkilərdi. Lakin Hüseyini (əleyhis-salam) yad etdikdə göz yaşları boğazını boğar, nəfəsi tənгийərdi.

Bir gün dedi: “İlahim! Mənə nə olub ki, onların dördünü (əleyhimus-salam) yad etdikdə adları ilə qəmim dağılır, lakin Hüseyini (əleyhis-salam) yad etdikdə gözüm yaşarır və ah-naləm ucalır?!”

Mübarək və Uca Allah onun [Hüseynin] hekayətini ona xəbər verib buyurdu: «Kəf, Hə, Ya, Əyn, Sad» (كهيعص).

Kaf (ك) — Kərbəlanın adıdır;

Ha (ه) — Ətrənin (Peyğəmbər xəndanının) həlakıdır (şəhid edilməsidir);

Ya (ي) — Yeziddir (Allah ona lənət etsin) ki, o, Hüseyinə zülm edəndir;

Ayn (ع) — Onun susuzluğudur (ətəşidir);

Sad (ص) — Onun səbridir.

Zəkəriyyə (əleyhis-salam) bunu eşitdikdə üç gün

məscidindən (ibadətqahından) ayrılmadı, insanların onun yanına daxil olmasını qadağan etdi, ağlayıb sızlamağa başladı. Onun naləsi belə idi:
“İlahim! Məxluqatının en xeyirlisini övlad dağı ilə sızladacaqsanmı?! Bu musibətin bəlasını onun astanasına endirəcəksənmi?! Əli və Fatiməyə bu musibətin libasını geyindirəcəksənmi?! İlahim! Bu faciənin kədərini onların həyatına endirəcəksənmi?!”
Sonra belə deyirdi: “İlahim! Mənə qocalıq çağında gözümü aydın edəcək bir övlad bəxş et! Onu mənim varisim və vəsim et, onun mənim yanımdakı məqamını Hüseyin (əleyhis-salam) [Peyğəmbər yanındakı] məqamı kimi et! Mənə onu bəxş etdikdən sonra məni onun sevgisi ilə imtahan et və Sevimlindi Məhəmmədi (Allahın xeyir-duası və salamı onun və soyunun üzərinə olsun) övladı ilə sızlatdığın kimi, məni də onunla sızlat!”
Allah ona Yəhyanı (əleyhis-salam) bəxş etdi və onunla onu sızlatdı (o da Hüseyin kimi başı kəsilərək şəhid edildi). Yəhyanın bətnə dəşinmə müddəti altı ay idi, Hüseyin (əleyhis-salam) da dəşinmə müddəti belə [altı ay] olmuşdu.»

Mə'sumluq haqqında nazil olan ayələr

1. Fəth - 2

Abdullah ibn Sinan nəql edərək deyir: “İmam Sadiq (ə) öz atababalarından (ə) nəql edərək belə buyurdu:
“Möminlərin əmiri Əli ibn Əbu Talib (ə) belə buyurmuşdur: “Elə ki, “Allah sənin keçmiş və gələcək günahlarını bağışlasın” (Fəth /2) ayəsi nazil oldu, Allah rəsulu (s) Cəbraildən (ə) soruşdu: “Ey Cəbrail, keçmiş və qalan günah nədir?” Cəbrail (ə) dedi: “Allahın - səni bağışlayacaq heç bir günahın yoxdur”.

Son söz

Bu kiçik həcmli kitabı Əhli-Beyt aşıqlərinə hədiyyə edirik, kitabın çapına və yayılmasına halallıq verilir!

Bu kitab, Qur'anın həqiqətlərini
Əhli-Beyt (ə) nurunda anlamaq istəyən
hər bir qəlb üçün hazırlanmışdır.

Müqəddəs hədislər, mötəbər qaynaqlar
və dərin mənalarla zəngin olan bu əsər,
oxucunu ilahi hikmətə, əhli-beyt sevgisinə
və doğru yola yönəltməyi hədəfləyir.

*“Qur'anın həqiqətləri,
Əhli-Beyt (ə) nurunda daha aydın görünür.”*

*İşıq axtaran hər kəs,
bu yolda tək deyil...*

Tərtib:
Ümid Münib

